

HAUSJÄRVI

TALOUSARVIO 2024

TALOUSSUUNNITELMA 2024–2026

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO	1
2. KUNTASTRATEGIA	2
3. YLEISPERUSTELUT	3
3.1. KUNTATALOUDEN KEHITTYMINEN OSANA KANSANTALOUTTA	3
3.1.1. VALTION TOIMENPITEET	3
3.1.2. VEROTULOJEN JA VALTIONOSUUKSIEN VAIKUTUS KUNTATALOUTEEN	4
3.1.3. KUNTIEN TULOT, MENOT JA LAINAKANTA	4
3.2. KUNNAN TALOUSARVION LÄHTÖKOHDAT	5
3.2.1. VÄESTÖMUUTOKSET	5
3.2.2. TYÖPAIKAT JA TYÖLLISYYS	7
3.2.3. TALOUSARVIO JA TALOUSARVION TASAPAINO	8
3.3. HENKILÖSTÖ	10
3.3.1. HENKILÖSTÖMÄÄRÄ	10
3.3.2. HENKILÖSTÖEDUT	11
3.3.3. HENKILÖSTÖKULUT	11
4. TALOUSARVION JA -SUUNNITELMAN RAKENNE JA SITOVUUS SEKÄ TILIVELVOLLISET	12
4.1.1. TILIVELVOLLISET VUONNA 2024	13
5. TULOSLASKELMA	15
5.1. YLEISPERUSTELUT	15
5.2. TULOSLASKELMA JA TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	16
5.3. TOIMINTATULOT JA -MENOT SEKÄ TOIMINTAKATE	17
5.3.1. YLEISTÄ	17
5.3.2. HYVINVOINTIALUEELTA SAATAVA TILAVUOKRATUOTOT JA MUUT TUOTOT	17
5.3.3. LEASINGRAHOITUS	18
5.3.4. OITIN KOULUN VÄISTÖTILAT	20
5.3.5. VYÖRYTYSERÄT JA SISÄISET ERÄT	20
5.3.6. SUUNNITELMAVUOSIEN TOIMINTAMENOT JA -TULOT	20
5.4. VEROTULOT JA VALTIONOSUUDET	21
5.4.1. VEROTULOT	21
5.4.2. VALTIONOSUUDET	21
5.4.3. KOTIKUNTAKORVAUKSET	23
6. RAHOITUSOSA	24
6.1. RAHOITUSLASKELMA	24
6.2. LAINAKANTA JA SEN MUUTOKSET	25
6.3. INVESTOINTIMENOT	25
7. KÄYTTÖTALOUSOSA	27
7.1. VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT MÄÄRÄRAHAT JA TULOARVIOT TOIMIALOITTAIN	27
7.2. KUNNANVALTUUSTO	30
7.3. KESKUSVAALILAUTAKUNTA	31
7.4. TARKASTUSLAUTAKUNTA	32
7.5. KUNNANHALLITUS	33
7.5.1. TOIMIELIN YHTEENSÄ	33
7.5.2. KUNNANHALLITUS JA YLIN JOHTO	34
7.5.3. KUNTIEN YHTEISTOIMINTA	35

7.6. HALLINTOPALVELUT -PALVELUKESKUS.....	36
7.6.1. TOIMIELIN YHTEENSÄ.....	36
7.6.2. KESKITETTY HENKILÖSTÖHALLINTO.....	38
7.6.3. HALLINTO- JA TALOUSPALVELUT.....	40
7.6.4. RUOKA- JA SIIVOUSPALVELUT.....	42
7.7. ELINVOIMAPALVELUT -PALVELUKESKUS.....	43
7.7.1. TOIMIELIN YHTEENSÄ.....	43
7.7.2. ELINKEINOJEN KEHITTÄMINEN.....	44
7.7.3. YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA.....	45
7.8. SIVISTYSLAUTAKUNTA.....	47
7.8.1. TOIMIELIN YHTEENSÄ.....	47
7.8.2. SIVISTYKSEN HALLINTOPALVELUT.....	48
7.8.3. VARHAISKASVATUS.....	49
7.8.4. PERUSKOULUT.....	51
7.8.5. TOISEN ASTEEN KOULUTUS.....	53
7.8.6. HYVINVOINTIPALVELUT.....	54
7.8.7. KIRJASTOTOIMI.....	56
7.8.8. KANSALAIPOISTO.....	57
7.9. TEKNINEN LAUTAKUNTA.....	58
7.9.1. TOIMIELIN YHTEENSÄ.....	58
7.9.2. TEKNISET HALLINTOPALVELUT.....	60
7.9.3. YHDYSKUNTATEKNISET PALVELUT.....	62
7.9.4. TILAPALVELU.....	63
7.9.5. VESIHUOLTOLAITOS.....	65
8. INVESTOINTISUUNNITELMA 2024–2026.....	67
9. TÄYTÄNTÖÖNPANO JA SEURANTA.....	73
10. TOIMINNALLISESTI TÄRKEIDEN YHTEISÖJEN TAVOITTEITA.....	74
11. LIITTEET.....	75
11.1. HAUSJÄRVEN KUNNAN HALLINTO-ORGANISAATIO VUONNA 2024.....	75
11.2. TUNNUSLUKUJEN MÄÄRITELMIÄ.....	76
11.3. YHTEENVETO TOIMIALOJEN STRATEGISISTA VUOSITAVOITTEISTA.....	78

1. JOHDANTO

Kuntalain 110 §:ssä on säädökset kunnan talousarviosta ja -suunnitelmasta:

”Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.”

Talousarvioon tehtävistä muutoksista päättää valtuusto (hallintosääntö 29§).

Hausjärven kunnan taloussuunnitelma on tehty kolmeksi vuodeksi, joista ensimmäinen on talousarviovuosi.

Talousarviota ja -suunnitelmaa on käsitelty toimielimissä kevään ja syksyn kuluessa. Johtoryhmä aloitti talousarviovalmistelun toukokuussa. Valtuusto piti talousarvioseminaarin toukokuussa ja kunnanhallitus antoi toimialoille valmisteluohjeet ja talousarvioraamin kesäkuussa. Lautakunnat ovat käsitelleet talousarviota eri valmisteluvaiheissa. Toimielinten talousarviovalmistelu keskityi aiempien vuosien tapaan elo-syyskuuhun, jonka jälkeen lautakunnat käsitelivät talousarvioesityksiä loka-marraskuussa. Kunnanjohtajan esitys muodostettiin lautakuntien esityksien perusteella. Kunnanhallitus on käsitellyt strategisia tavoitteita syksyn aikana. Kunnanjohtajan talousarvioesitystä käsiteltiin lokakuun valtuustoseminaarissa. Kunnanhallitus käsiteli alustavaa talousarviota 30.10.2023 kokouksessaan. Kunnanvaltuusto teki päätöksen vuoden 2023 veroprosenteista kokouksessaan 6.11.2023. Talousarvion ja -suunnitelman osalta lopulliset päätökset tehdään kunnanhallituksessa 20.11.2023 ja kunnanvaltuustossa 27.11.2023.

2. KUNTASTRATEGIA

Kuntastrategia perustuu Kuntalain 37 §:n mukaisesti arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien hoitamiseen.

Hausjärvi on maakunnallisesti varteenotettava vaihtoehto yritys- ja asuinpaikkana. Monipuolinen tonttitarjonta ja neljä elinvoimaista taajamaa mahdollistavat luonnonläheisen ja turvallisen asumisen edellytykset. Hyvä saavutettavuus luo erinomaiset edellytykset työllistymiselle ja yrittämiselle.

Tämän kuntastrategian keskiössä on kunnan perustehtävien hoitaminen ja palvelujen tuottaminen. Toiminta-ajatuksemme nojaa kunnan vahvuuksiin kehittyvänä asuinpaikkana. Hausjärven kunta tarjoaa luonnonläheistä, kylämäistä ja turvallista asumista monipuolisten kulkuyhteyksien ja riittävien lähipalveluiden äärellä. Haluamme painottaa jokaisen kuntalaisen osallistumista ja aktiivisuutta oman tulevaisuutensa rakentamisessa. Hausjärvi on hyvä paikka asua ja tehdä töitä.

Visiomme on olla ihmisläheinen **ja palveluvoimainen kunta**. Tämä edellyttää kunnan virkamiesjohtolta ja kuntapäätäjiltä sekä osallistuvaa vuoropuhelua kuntalaisten kanssa päätöksenteon valmistelussa ja toimeenpanossa. Palveluvoimaisuuden takaavat hyvät ja toimivat kunnan järjestämät palvelut.

Arvomme ovat: **ihmisläheisyys, turvallisuus ja aktiivisuus.**

Me olemme: **Kehittyvä kunta**

Meillä: **Me tarjoamme mahdollisuuden hyvään elämään**

Ja lopulta: **Me teemme Hausjärven - Kaikki tekemään yhdessä!**

Me yhdessä luomme kehittyvän ja aktiivisen kunnan. Hyvinvoivat työntekijät tuottavat toimivia palveluita tyytyväisille kunnan asukkaille. Arvojen kautta toimimalla luomme ihmisläheistä ja turvallista asuinkuntaa, jossa aktiivisuuden kautta saadaan aikaan uusia ideoita ja kehitystä tulevaisuudessa.

Toimialasta vastaava toimielin hyväksyy toimenpiteet ja tavoitteet sekä tarvittaessa erilliset toteuttamissuunnitelmat valtuuston asettamien strategisten päämäärien ja strategian osa-alueiden saavuttamiseksi.

Keskeisimmät kunnan toimintaa ohjaavat ja strategiaa täydentävät ohjelmat ovat elinvoimaohjelma, hyvinvointikertomus, kaavoitusohjelma sekä henkilöstöohjelma. Kuntastrategiaa toteutetaan talousarvion kautta määrittämällä vuosittaiset toiminnan ja talouden tavoitteet.

Kuntastrategian toteutumista arvioidaan vuosittain osana tilinpäätöstä ja puolivuosisikatsausta.

Talousarvioon on sisällytetty tuloarvioiden ja määrärahojen kaltaisten taloudellisten tavoitteiden lisäksi strategiaan perustuvia toiminnallisia tavoitteita. Toiminnalliset tavoitteet on esitetty yhteenvedona talousarviokirjan luvussa 8.

3. YLEISPERUSTELUT

3.1. Kuntatalouden kehittyminen osana kansantaloutta

Valtiovarainministeriön lokakuussa 2023 julkaiseman taloudellisen katsauksen mukaan bruttokansantuotteen ei arvioida kasvavan 2023, vaan talous supistuu loppuvuonna 2023. Hintojen ei enää oleteta kasvavan palkkatasoa nopeammin ja korkotason ei arvioida enää nousevan. Työllisyyden arvioidaan notkahtavan kuluvana vuonna, mutta kasvavan vuodesta 2024 alkaen. Erityisesti rakentamisen heikko tilanne vaikuttaa negatiivisesti bruttokansantuotteen kehitykseen. Investointien ja viennin arvioidaan kasvavan vuodesta 2024 alkaen. BKT:n arvioidaan kasvavan noin 1,2% vuonna 2024 ja 1,8% vuonna 2025.

Julkisen talouden alijäämän arvioidaan syvenevän. Vuoden 2023 alijäämän ennakoitaan olevan 2,4 % ja kasvavan yli 3 prosenttiin vuosina 2024 ja 2025. Vuodesta 2027 alkaen alijäämän ennustetaan hieman pienenevän. Velanhoitokustannukset kasvavat nopeaa tahtia. Suurinta alijäämää julkishallinnon sektoreista tekee valtio.

Velkaantumisen on haasteena niin kunnilla kuin koko julkisella taloudella. Julkisessa taloudessa rakenteellista alijäämää ylläpitää myös väestön ikääntyminen ja kasvavat velanhoitokustannukset. Kun julkisen talouden velka suhteessa bruttokansantuotteeseen on kasvanut viime vuosina erittäin kovaa tahtia, ollen 72,9%. Velkasuhteen arvioidaan edelleen heikkenevän noin 81,6 prosenttiin vuoteen 2027 mennessä. Julkista taloutta heikentävät monet jo tehdyt menonlisäyspäättökset, hidas talouskasvu, väestön ikääntymisestä johtuva menojen kasvu, lainanhoitokulujen kasvu sekä julkisen sektorin menonlisäykset.

Taloudellisen katsauksen mukaan työllisten määrän on kääntynyt loppuvuonna 2023 laskuun, mutta määrän arvioidaan kasvavan vuodesta 2024 alkaen.

Kuntatalouden rahoitusaseman arvioidaan pysyvän alijäämäisenä, samoin kuin hyvinvointialueiden, joiden velkaantumisen arvioidaan kasvavan yhteensä noin 2-3 miljardia euroa vuosittain. Valtion velan arvioidaan kasvavan yli 10 miljardia euroa vuositasolla. Matala syntyvyys vähentää laskennallisesti varhaiskasvatus- ja koulutuspalvelujen tarvetta. Kuntien mahdollisuudet hyödyntää lapsi-ikäluokkien pienenemiseen liittyvää säästöpotentiaali vaihtelee suuresti kunnittain. Ikäihmisten määrän kasvun ja syntyvyyden lisäksi muuttoliike vaikuttaa kuntien talouteen niin väestöään menettävissä kuin kasvattavissa kunnissa.

Palkkamenoja kasvattavat niin yksityisellä kuin julkisella sektorilla palkankorotukset.

Kuntatalouden painelaskelman (julkaistu 10.10.2023) mukaan kuntien toimintakatteen alijäämä kasvaa vuonna 2024 noin 2,3% ja vuonna 2025 9,5%. Näitä kompensoivat verotulojen ja valtionosuuksien kasvu.

3.1.1. Valtion toimenpiteet

Kuntatalousohjelma vuodelle 2024 on julkaistu 9.10.2023. Kuntatalousohjelman tarkoituksena on arvioida kuntatalouden tilaa ja kuntien mahdollisuuksia selvittää peruspalvelujen järjestämisestä talousarvioesityksen ja julkisen talouden suunnitelman mukaisilla toimenpiteillä.

Valtio tuki merkittävästi yksityis- ja julkissektoria koronapandemian keskellä, joka kasvatti valtion velkaantumista. Kuntasektoria tuettiin erityisesti valtionosuuksien ja –avustusten sekä lisäämällä kuntien yhteisöveron jako-osuutta. Vuodesta 2023 alkaen valtion talousarvioesitykseen ei sisälly enää koronatukitoimia kunnille.

Valtio on lisännyt kuntien tehtäviä viime vuosina ja nyt ollaan tilanteessa, jossa joudutaan säännöllisesti pohtimaan, lykätäänkö lainsäädäntöön jo sisällytettyjä tehtäviä mm. henkilöstön saatavuusongelmista ja kulujen kasvusta johtuen. Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain mukaan valtionosuus uuteen tai laajenevaan tehtävään on 100 prosenttia.

Vuodesta 2024 alkaen kuntien peruspalvelujen valtionosuuksien tasoa alentaa sote-uudistukseen liittyvä jälkikäteistarkistus, joka laskee valtionosuuksia pysyvästi noin 224 miljoonalla eurolla. Lisäksi vuotta 2023 koskeva vastaava vähennys huomioidaan vuosina 2024 ja 2025, jolloin valtionosuudet vähenevät määräaikaisesti noin 112 miljoonalla eurolla. Hallitusohjelman mukaisesti indeksikorotukseen tehdään yhden prosenttiyksikön korotusta vastaava säästö (24 miljoonaa euroa). Esi- ja perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen tasa-arvorahoitusta (valtionavustus) lisätään 50 miljoonalla eurolla vuonna 2024.

Kiinteistöveroitus muuttuu siten, että maapohjalle määritetään oma veroprosentti ja sen alaraja asetetaan 1,3 prosenttiin vuodesta 2024 alkaen.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen johdosta sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen siirtyi kunnilta hyvinvointialueille vuoden 2023 alusta. Uudistus vaikutti merkittävästi kuntien talouteen ja toimintaan.

3.1.2. Verotulojen ja valtionosuuksien vaikutus kuntatalouteen

Vuodesta 2023 alkaen kunnan valtionosuuksista ja verotuloista (kunnallis- ja yhteisövero) on leikkattu osa pois samalla, kun sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen siirtyi kunnilta hyvinvointialueille. Verotuloja kertyy vuonna 2023 osin vielä vanhojen jako-osuuksien mukaisesti, joka parantaa väliaikaisesti vuoden 2023 tulosta. Vuodesta 2024 verotulokertymä alkaa paremmin vastata uutta pysyvää verotulotasoa. Kuntien verotulojen arvioidaan olevan vuonna 2024 noin 13,9 mrd euroa.

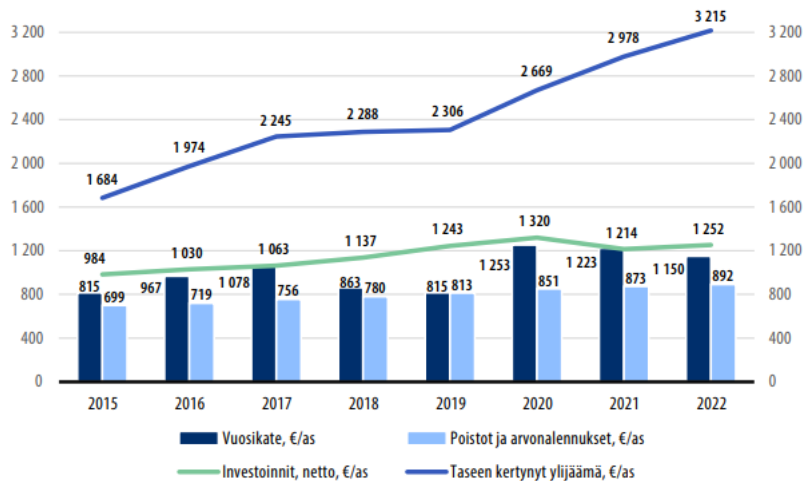
Sote-uudistus siirsi vuodesta 2023 alkaen suurimman osan valtionosuuksista osaksi hyvinvointialueiden rahoitusta. Vuoden 2024 talousarvioesityksessä kuntien valtionavut ovat yhteensä 5,1 mrd. euroa (vuonna 2023 5,4 mrd euroa). Vuodesta 2024 alkaen kuntien peruspalvelujen valtionosuuksien tasoa alentaa sote-uudistukseen liittyvä pysyvä jälkikäteistarkistus ja lisäksi vuosina 2024-2025 määräaikainen vähennys koskien vuoden 2023 sote-tarkistuksia.

3.1.3. Kuntien tulot, menot ja lainakanta

Vuoden 2022 tilinpäätöstietojen mukaan kuntatalouden vuosikate heikkeni noin 350 miljoonalla eurolla edellisvuodesta, ollen noin 3,44 miljardia euroa. Edellisvuoden tapaan kuntien vuosikate riitti kattamaan poistot ja nettoinvestoinnit vuonna 2022. Kuntien verotulot kasvoivat ennakoitua enemmän, mutta toimintakulut kasvoivat samaan aikaan.

Kuntasektorin lainamäärä väheni ensimmäistä kertaa 2000-luvun aikana vuonna 2022. Jatkossa lainamäärä kääntyy taas kasvuun.

Taulukko 1. Kuntakonsernien vuosikatteen riittävyys poistoihin ja investointeihin sekä taseen kertynyt yli-/alijäämä (lähde Kuntatalousohjelma 2023)

Vuoden 2022 tilinpäätöksen mukaan sote-nettokustannukseksi muodostui 21,4 mrd. euroa ja pelastustoiminnan 0,48 mrd. euroa. Vuoden 2021 vastaavat luvut olivat 19,9 mrd. euroa ja 0,46 mrd. euroa. Vuonna 2023 kuntien tuloista siirtyi pois eniten kunnallisveroa, tämä toteutettiin laskelmalla kaikkien kuntien kunnallisveroprosentteja tasasuuruiseksi 12,64 prosenttiyksiköllä. Yhteisöverosta siirrettiin hyvinvointialueiden rahoitukseen noin kolmasosa. Myös peruspalvelujen valtionosuuksia ja veromenetysten korvauksia alennettiin sote-uudistuksesta ajohtuen vuodesta 2023 alkaen..

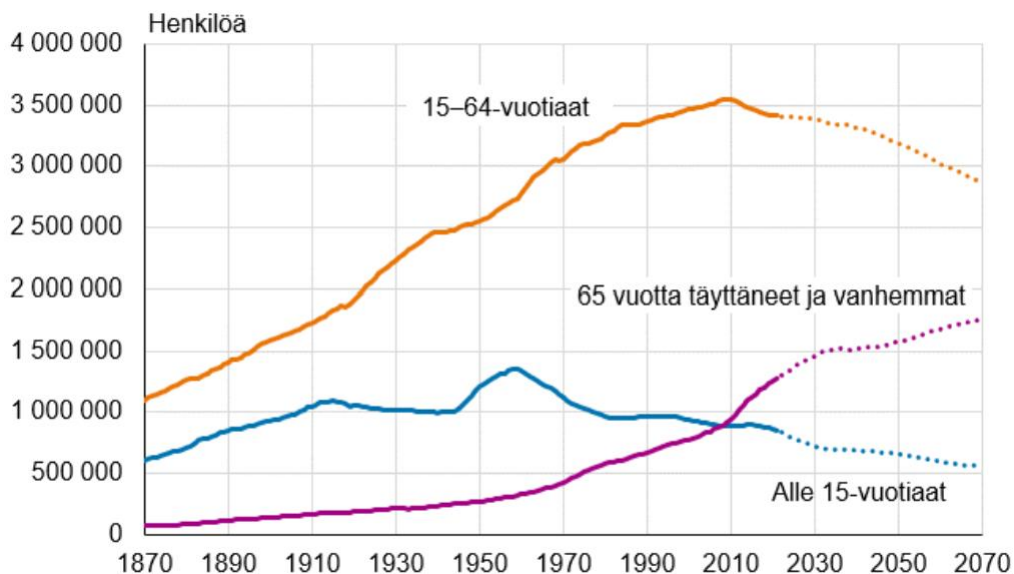
Sote-uudistuksen vaikutus ei näy kuntien verotuloissa täysimääräisesti vielä vuonna 2023. Kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirran arvioidaan palaavan vuosina 2024-2026 negatiiviseen tasoon.

3.2. Kunnan talousarvion lähtökohdat

3.2.1. Väestömuutokset

Tilastokeskuksen väestöennusteen perusteella vuosi 2023 tulee olemaan seitsemäs vuosi peräkkäin, kun Suomessa kuolee ihmisiä enemmän kuin syntyy. Tuoreimman väestöennusteen (9/2023) mukaan nettomaahanmuutto ylläpitäisi väkiluvun kasvua vuoteen 2036 saakka, jolloin maamme väkiluku olisi 5,6 miljoonaa henkilöä. Tämän jälkeen väkiluku kääntyisi laskuun ja 2050-luvulla maamme väkiluku olisi ennusteen mukaan jo nykyistä pienempi. Oheisesta kuvajasta näkyy alle 15-vuotiaiden ja 15-64 -vuotiaiden määrän vähenemisen ennuste. Ennusteen mukaan alle 15-vuotiaiden määrä olisi vuoden 2060 lopussa lähes 200 000 nykyistä pienempi. Työikäisen väestön määrässä pitkittyvä matala syntyvyys näkyisi 2040-luvulta eteenpäin ja heijastuisi myös väestölliseen huoltosuhteeseen.

Taulukko 1 Väestö ja väestöennuste ikäryhmittäin. Tilastokeskus 31.3.2022.

Hämeen Liiton Kanta-Hämeen elinvoiman tilannekuvan mukaan (päivätty 25.10.2023) alueen väkiluvun huippu saavutettiin 10 vuotta sitten. Kanta-Hämeen alueen syntyvyys tulee olemaan ennätysalhainen vuonna 2023. Kanta-Hämeessä alle 15-vuotiaiden lasten määrän ennustetaan laskevan vuodesta 2010 vuoteen 2040 24 prosenttia samaan aikaan, kun yli 65-vuotiaiden määrän arvioidaan kasvavan 18 prosentilla. Vuonna 2022 ainoastaan Uudellamaalla luonnollinen väestönkehitys oli positiivinen. Kuitenkin yhteensä kuudessa maakunnassa väestö lisääntyi Suomen sisäisen muuton ja maahanmuuton ansiosta.

Kuntien tuloverot ovat riippuvaisia kunnan väestön määrästä. Hausjärven uusi kuntastrategia keskittyykin monelta osin positiivisen väestönkehityksen aikaansaamiseen. Väestönmuutoksia seurataan tarkasti ja analysoidaan niiden vaikutusta palveluverkkoon ja eri toimintoihin. Huoltosuhteen muutokset aiheuttavat väistämättä haasteita myös kuntataloudelle.

Taulukko 2 Kuntaliiton verotulojen ennustekehikko, Hausjärvi 10/2023

KUNNALLISVERON VEROPOHJA						
	2021	2022	2023**	2024**	2025**	2026**
VÄESTÖ ikäryhmittäin, 31.12.						
0 - 18 vuotiaat	1 773	1 709	1 652	1 599	1 552	1 508
<i>Muutos %</i>	-1,4	-3,6	-3,4	-3,2	-3,0	-2,8
19 - 64 vuotiaat	4 487	4 396	4 339	4 257	4 207	4 149
<i>Muutos %</i>	-0,9	-2,0	-1,3	-1,9	-1,2	-1,4
+ 65 vuotiaat	1 883	1 926	1 954	2 003	2 022	2 052
<i>Muutos %</i>	1,9	2,3	1,5	2,5	1,0	1,5
Asukasluku vuoden lopussa	8 143	8 031	7 945	7 859	7 781	7 709
<i>Muutos %</i>	-0,4	-1,4	-1,1	-1,1	-1,0	-0,9

Lähde: Kuntakohtainen veroennustekehikko, Kuntaliitto,10/2023

Kanta-Hämeen elinvoimakatsauksen mukaan (päivätty 30.10.2023) Hausjärven kunnan väestönkehitys 9/2022-9/2023 on ollut kohtuullisen voimakkaasti laskusuuntainen toukokuusta 2023

asti. Tuoreimman Tilastokeskuksen väestön ennakkotilaston mukaan Hausjärven väestömäärä 9/2023 on 7 969 asukasta.

3.2.2. Työpaikat ja työllisyys

Hämeen ELY-keskuksen mukaan työttömien työnhakijoiden kokonaismäärä TE-toimistossa kasvoi vuoden takaisesta syyskuusta Kanta-Hämeen maakunnan seitsemässä kunnassa yhdestätoista.

Hausjärvellä oli syyskuun lopun työllisyyskatsauksen mukaan Hämeen 3. alhaisin työttömyysaste. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli Hausjärvellä 6,0%, kun Kanta-Hämeessä prosentti oli 8,1 %. Vuotta aiemmin työttömien osuus työvoimasta oli Hausjärvellä 6,1 %.

Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli Kanta-Hämeen kunnista korkein Forssassa (11,7 %), Hämeenlinnassa (9,7 %) ja Riihimäellä (9,0 %), ja matalin Lopella (4,8%), Hattulassa (5,1 %) ja Hausjärvellä (6,0 %).

Lukumääräisesti työttömiä työnhakijoita (ml. lomautetut) oli syyskuun 2023 lopussa Hausjärvellä 232, kun edellisen vuoden vastaavana ajankohtana työttömiä työnhakijoita oli 237.

Taulukko 3 Työttömien osuus (%) työvoimasta kuukauden lopussa

KUNTA	9/2023	9/2022	9/2021	9/2020	MUUTOS 9/22 -9/23	MUUTOS 9/21 - 9/22	MUUTOS 9/20-9/21
Hattula	5,1	4,7	6,3	7,4	8,5	-1,6	-0,9
Hämeenlinna	9,7	9,3	11,0	11,4	4,3	-1,7	-0,4
Janakkala	7,8	7,4	8,5	9,5	5,4	-1,1	-1,0
Forssa	11,7	9,4	11,2	12,2	24,5	-1,8	-1,0
Humppila	8,2	9,0	11,6	10,5	-8,9	-2,6	1,1
Jokioinen	6,6	5,9	6,2	7,7	11,9	-0,3	-1,5
Tammela	6,1	6,0	7,1	7,4	1,7	-1,1	-0,3
Ypäjä	7,2	7,3	8,5	9,2	-1,4	-1,2	-0,7
Hausjärvi	6,0	6,1	6,8	6,8	-1,6	-0,7	0

Loppi	4,8	4,9	5,6	6,4	-2,0	-0,7	-0,8
Riihimäki	9,0	8,6	9,4	10,0	4,7	-0,8	-0,6

Lähde: TEM työnvälitystilastot, muokattu

3.2.3. Talousarvio ja talousarvion tasapaino

Strategian mukaisesti talousarviolla pyritään takaamaan kunnan toimivat palvelut.

Vuonna 2020 tehtiin palveluverkkoselvitykset koulujen ja varhaiskasvatuksen osalta, joita on hyödynnetty talousarviovalmistelussa. Henkilöstömäärissä huomioidaan lapsimäärän väheneminen. Vuonna 2023 tehtiin kiinteistöstrategia. Talouden sopeuttamista tehdään kiinteistöstrategian toimeenpano-ohjelman mukaisesti tulevina vuosina.

Vuoden 2024 tulos tulee olemaan alijäämäinen, mutta jatkossakin taloudellista tasapainoa tarvitaan tuleviin huoltosuhteen aikaansaamiin muutoksiin ja investointitarpeisiin. Taloussuunniteluvuosien 2025-2026 arvioidaan olevan jonkin verran ylijäämäisiä.

Ulkoiset toimintatuotot alenevat vuoden 2023 talousarvioon nähden noin 2,3% ja ulkoiset toimintakulut kasvavat noin 4,0%. Verotulot kasvavat noin 1,4% edellisvuoden talousarviosta ja valtionosuudet laskevat noin 22,0%. Valtionosuuksien voimakas lasku johtuu sote-uudistuksen rahoituksen lopullisen siirtolaskelman vaikutuksista valtionosuuksien määrään.

Toimintatuottoarviossa suurin pudotus koskee valtionavustuksia, joiden määrä vähenee arviolta noin 0,14 miljoonalla eurolla korona-aikojen tavanomaista korkeammasta tasosta. Myös ope-
tustoimen kotikuntakorvaustuotot alenevat noin 0,1 miljoonalla eurolla. Toimintatuottoarviossa on huomioitu vesi- ja jätevesituottojen maksutaksan 1.1.2024 korotus (5%).

Kunnan palkkamenoja kasvattavat erityisesti kunta-alan palkankorotukset. Ansiotason nousuun on varauduttu vuoden 2024 talousarviossa 4,38%:lla (vuoden 2024 palkankorotukset 2,48% ja vuoden 2023 järjestelyvaraerät 1,90%) elokuun 2023 palkkatasoon nähden.

Verotulot on arvioitu talousarvioon Kuntaliiton 10/2023 tasoon ja valtionosuudet lähes Kuntaliiton ja VM:n 10/2023 arviotasolle.

Kunnan taseessa on ylijäämää aikaisemmilta tilikausilta noin 10,44 milj. euroa. Vuoden 2023 alkuperäinen talousarvio on 1,96 miljoonaa euroa ylijäämäinen, mutta talousarviomuutokset laskevat ennustetta 1,56 miljoonaan euroon.

Investointitarpeet kasvattavat kunnan lainakantaa. Vuoden 2024 merkittävin investointipanos koskee Oitin alakoulun uudisrakennusta.

Talousarvion keskeiset tuloperusteet on vahvistettu kunnanvaltuustossa 6.11.2023 seuraavasti:

- tuloveroprosentti vuodelle 2024 on 8,9 %
- kiinteistöveroprosentit on vahvistettu seuraaviksi:
 - o maapohjan yleinen kiinteistöveroprosentti 1,30 %
 - o yleinen kiinteistöveroprosentti 1,25 %
 - o vakituiset asuinrakennukset 0,45 %
 - o muut asuinrakennukset 1,05 %
 - o yleishyödylliset yhteisöt 0,50 %
 - o rakentamaton rakennuspaikka 4,00 %
 - o voimalaitosrakennukset 3,00 %

Verojen tilityserien arvioinnissa on käytetty Kuntaliiton veroennustekehikkoa. Valtionosuudet on arvioitu VM:n valtionosuusennusteiden ja Kuntaliiton julkaiseman valtionosuuslaskurin avulla.

Suunnitelmavuosien 2025-2026 tuottojen ja kulujen kehitysarviota on kuvattu kappaleessa 5.6.3.

SOTE-UUDISTUKSEN VAIKUTUS TALOUSARVIOON JA TALOUSSUUNNITELMAAN

Perusturvalautakuntaan aiemmin sisältyneet työllisyystoimet on siirretty vuodesta 2023 alkaen pääosin Elinkeinot ja kehittäminen -palvelukeskukseen ja pieneltä osin sivistyslautakuntaan. Lisäksi sosiaali- ja terveystoimen edellisistä tilikausista aiheutuville tuotoille ja kuluille avattiin oma kustannuspaikka, johon on kirjattu myös yleiset hyvinvointialueelta saadut tulot.

Sote-uudistus vaikutti merkittävästi kuntien tehtäviin ja niitä koskevaan rahoitukseen, verotusoikeuteen ja valtionosuusjärjestelmään, henkilöstöön, omaisuuteen, velkoihin ja sopimuksiin. Vuodesta 2023 alkaen kunnan valtionosuuksista, veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetysten korvauksista ja verotuloista (kunnallis- ja yhteisövero) leikattiin osa pois samalla, kun sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen ja niistä aiheutuvat kulut siirtyivät kunnilta hyvinvointialueille.

Henkilöstön osalta kunnasta siirtyi vuoden 2023 alusta hyvinvointialueille lähes kaikki perusturvalautakuntaan kuuluva henkilöstö, samoin kuin sivistyslautakunnassa työskennelleet kuraattorit ja psykologit. Myös osa ruoka- ja siivouspalvelujen henkilöstöstä siirtyi hyvinvointialueen työntekijöiksi samoin kuin yksi teknisen toimen työntekijä. Pelastustoimen palveluostot jäivät pois pelastustoimen siirtyessä osaksi hyvinvointialueen toimintaa. Sote-toimintojen käytössä oleva irtain omaisuus ja käyttöomaisuus siirtyi hyvinvointialueille ilman erillistä korvausta. Kunta sai kuitenkin vähentää käyttöomaisuuteen liittyen taseen peruspääomastaan sote-investointien poistamatta olevan hankintahinnan, joka muutti taseen pysyvien vastaavien alkusaldoja vuonna 2023. Hyvinvointialue vuokraa sote-toiminnassa olevat tilat siirtymäsäännöksen perusteella kunnalta vuosiksi 2023-2025, hyvinvointialueella on oikeus halutessaan pidentää vuokrasopimusta koskemaan vielä vuotta 2026.

Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä siirtyi kokonaisuudessaan Kanta-Hämeen hyvinvointialueelle varoineen ja velkoineen vuoden 2023 alusta. Hyvinvointialueille siirtyville lainoille myönnettiin valtioneuvoston takaus. Eteva siirtyi varoineen ja velkoineen usealle eri hyvinvointialueelle vuoden 2023 alusta. Sen sijaan Riihimäen seudun terveyskeskuksen kuntayhtymän osalta hyvinvointialueelle siirtyi kuntien tavoin henkilöstö, irtain ja käyttöomaisuus ja sopimukset. Kuntayhtymä jäi juridisena oikeushenkilönä edelleen olemaan, kunnes se saadaan purettua. Kuntayhtymän viimeinen tilikausi päättyi 31.8.2023. Terveyskeskuskuntayhtymän omistajakunnilla on purkusopimus hyväksyttävänä marraskuussa 2023.

Hausjärven Talo Oy:n vuonna 2022 tapahtuneen purkamisen jälkeen kunnan tytäryhteisönä on enää Hausjärven vammaisräätäli. Kunnanhallitus on esittänyt 27.3.2023 (59§) säätiön hallitukselle, että jatkossa hyvinvointialue saisi nimittää kolme viidestä säätiön hallituksen jäsenestä sekä puheenjohtajan, jolloin säätiö ei olisi enää osa Hausjärvi-konsernia.

3.3. Henkilöstö

3.3.1. Henkilöstömäärä

Kokonaisuutena Hausjärven kunnan vakituisen henkilötövuosimäärän ei arvioida muuttuvan vuonna 2024.

Vuoden 2024 talousarvio sisältää yhteensä viiden vakituisen toimen lisäyksen, joista kolme toimea 2024 aiheuttaa 1,25 henkilötövuoden lisäyksen seuraavasti:

- 1.8.2024 alkaen sivistystoimi / erityisluokanopettaja, koulunkäynninohjaaja ja liikunnanohjaaja (lisäys vuodelle 2024 1,25 htv:tä, lisäys vuodelle 2025 1,75 htv:tä)
- 1.1.2024 alkaen tekninen toimi /kiinteistöhoitaja (ei aiheuta määrärahalisäyksiä TA2023 nähden)
- 1.6.2024 alkaen hallintopalvelut –palvelukeskus /henkilöstösuunnittelija (ei aiheuta määrärahalisäyksiä TA2023 nähden)

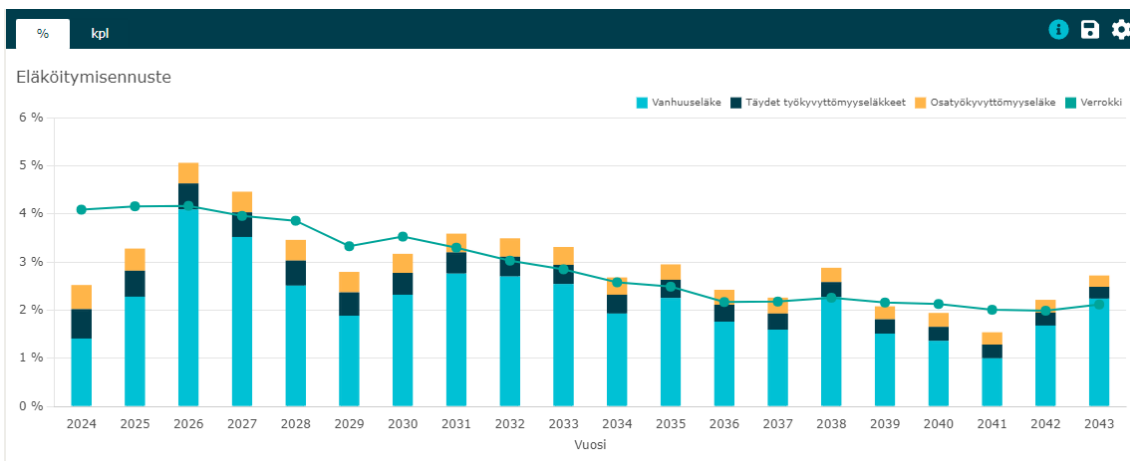
Valtuusto on päättänyt lakkauttaa controllerin viran 6.11.2023. Controllerin virkaan varatut määrärahat kohdistetaan jatkossa vakituisen henkilöstösuunnittelijan toimeen.

Tekniselle toimelle esitetään kiinteistöhoitajan määräaikaisuuden muuttaminen vakituiseksi toimeksi. Toimi sisältyy teknisen toimen talousarvioon.

Henkilöstö vähenee pysyvästi sivistystoimen osalta 1,25 htv:lla seuraavasti:

- kolmen määräaikaisen opettajan työt päättyvät 31.7.2024 (vähennys vuodelle 2024 1,25 htv:tä, vähennys vuodelle 2025 1,75 htv:tä)

Hausjärven kunnan henkilöstömäärä on vuoden 2023 aikana ollut keskimäärin 270, henkilötövuosiksi muutettuna luku on 267 (arvio) ja henkilöstön keski-ikä on 47.9 vuotta (arvio).

Taulukko 5 Hausjärven kunnan eläköitymisennuste Kevan Avaintiedot -palvelun mukaan ([Eläkkeet · Keva Avaintiedot](#))

Ennusteessa kuvataan vakuutettujen arvioitu eläköityminen eläkelajin mukaan. Ennuste perustuu vuoden 2023 maaliskuun lopussa vakuutettuna olleiden työ- ja virkasuhteisten tilanteeseen sekä vuoden 2023 alun organisaatiotilanteeseen. Ennusteessa on huomioitu vanhuus-, työkyvyttömyys- ja osatyökyvyttömyyseläkkeelle siirtyvät henkilöt. Vanhuuseläkkeet sisältävät varhennetut vanhuuseläkkeet. Täydet työkyvyttömyyseläkkeet sisältävät täydet kuntoutustuet ja

työuraeläkkeet. Osatyökyvyttömyyseläkkeet sisältävät osakuntoutustuet. Vuoden 2017 eläkeuudistuksesta johtuen alimmat eläkeiät nousevat syntymävuoden mukaan portaittain. (www.keva.fi)

3.3.2. Henkilöstöedut

Kunnan henkilöstöetuja mitattiin vuoden 2023 lopussa ja arvostetuimmaksi nousi Smartum-etu. Etu on ollut vuonna 2023 arvoltaan 200€ ja se mahdollistaa käytön niin liikuntaan, kulttuuriin kuin hierontaan. Vuonna 2024 selvitetään myös mahdollisuutta yhdistää lounasedun yhdistäminen sähköiseen palveluun (esim. Smartum), jolloin henkilökunta voisi entistä helpommin käyttää kunnan tarjoamia henkilöstöetuja. Toiseksi arvostetuin etu oli palvelusvuosietu ja kolmantena Valkjärven mökin vuokrausmahdollisuus.

Henkilöstön arvostamiseen ja etuihin saatiin syksyn 2023 henkilöstökyselyssä hyviä ehdotuksia, joista vuonna 2024 toteutetaan yhteinen teatteriesitys henkilöstölle sekä valtuutetuille paikalliseen teatteriin tai kesäteatteriin. Myös henkilöstön mahdollisuutta hyödyntää koulujen liikuntasaleja omien liikuntavuorojen käyttöön pidetään kannatettavana.

3.3.3. Henkilöstökulut

Henkilöstökuluihin on vuonna 2024 varattu noin 14,0 miljoonaa euroa. Palkkasidonnaisten henkilöstösivukulujen arvioidaan vuonna 2024 olevan 19,64% KUEL-palkkojen osalta ja 19,02% VAEL-palkkojen osalta.

Talousarvioon on sisällytetty vuoden 2024 osalta 4,38% palkankorotuksia (vuoden 2024 palkankorotukset 2,48% ja vuoden 2023 järjestelyvaraerät 1,90%) elokuun 2023 tasoon nähden. Nykyiset kunta-alan virka- ja työehtosopimukset ovat voimassa 30.4.2025 saakka.

Vakituisen henkilöstön palkat on laskettu uuden Unit4 -toiminnanohjausjärjestelmän palkkasuunnitteluosion kautta henkilöittäin. Laskennan pohjana olleisiin elokuun 2023 palkkatietoihin on tehty tarvittavat muutokset. Talousarvion henkilösivukulujen laskennassa on käytetty seuraavia sivukuluprosentteja: palkkaperusteinen eläkemaksu 17,00 % (KUEL) /16,38% (VAEL), työnantajan sairausvakuutusmaksu 1,23 %, tapaturmavakuutusmaksu 0,45 %, työttömyysvakuutusmaksu 0,93 % ja ryhmähenkivakuutusta vastaava taloudellinen tuki 0,03%. Tämän lisäksi talousarvioon on varattu Kevan ennakkolaskelman mukaisesti tasausmaksuun (entinen eläkemenerusteinen maksu) noin 430 000 euroa (kuluvana vuonna 407 000 euroa). Tasausmaksu on budjetoitu jokaiselle toimialalle Kuntaliiton ohjeen mukaisesti henkilöstökulujen suhteessa.

4. TALOUSARVION JA -SUUNNITELMAN RAKENNE JA SITOVUUS SEKÄ TILIVOLLISET

Kuntalain 110 §:n mukaan talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan toiminnan ja talouden tavoitteet. Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa on lain mukaan käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Valtuusto hyväksyy talousarvion aina edellisen vuoden loppuun mennessä.

Kunnan toiminta on jaettu toimialoihin ja palvelukeskuksiin, jotka ovat valtuustoon nähden sitovia tasoja. Elinkeinot ja kehittäminen-palvelukeskus sisältää myös ympäristölautakunnan.

Uuden strategian mukaisesti valtuustotasolla määritellään suuntaviivat strategisten päämäärien saavuttamiseksi. **Toimialakohtaiset, toimialoilla hyväksytyt, sitovat toiminnalliset tavoitteet on esitetty koottuna käyttötalousosan lopussa.** Toimiala raportoi tavoitteiden toteutumisesta lautakunnalle, joka antaa seurannan edelleen tiedoksi hallitukselle ja valtuustolle. Toiminnallisesti tärkeiden yhteisöjen tavoitteita on esitetty talousarviokirjan lopussa.

Sitova tavoite sitoo kunnanhallitusta, lautakuntia, palvelukeskuksia ja viranhaltijoita samalla tavoin kuin määräraha. Sitovat tavoitteet ovat tavalla tai toisella mitattavissa. Tilinpäätökseen liitetyssä toimintakertomuksessa verrataan toteutunutta toimintaa valtuuston hyväksymiin sitoviin tavoitteisiin. Tulos- ja vastuualueita koskevissa osissa on esitetty tavoitteita ja tunnuslukuja, jotka ovat luonteeltaan operatiivisia.

Käyttötalousosan ja investointiosan sitovuus on seuraava:

- Käyttötalousosan määrärahojen käytöstä ja tuloarvioiden toteutumisesta päättää toimielimellä valtuusto. Määrärahojen käytöstä ja tuloarvioiden toteutumisesta tulosalueella päättää asianomainen toimielin.
- Vuoden aikana raportoidaan määrärahojen mahdollisista ylityksistä lautakunnalle ja edelleen kunnanhallitukselle. Valtuuston hyväksyntä tarvitaan, jos menojen ylitystä tai tulojen alitusta ei saada katettua toimialan sisältä. Merkittävät toimialan sisältä katetut tuloarvioiden alitukset ja menoarvioiden ylitykset annetaan valtuustolle tiedoksi vähintään osavuosisikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.
- Valtuusto päättää sitovasti investointimäärärahojen käytöstä ja investointituloarvioiden toteutumisesta toimielimittäin investointiryhmätasolla (koneet ja kalusto, rakennukset, maa- ja vesialueet, kiinteät rakenteet ja laitteet, muut pitkävaikutteiset menot, osakkeet ja osuudet). Valtuuston investointiryhmätasolla päättämistä osista hanketasolla päättää kyseinen lautakunta ja kunnanhallituksen investointien osalta kunnanhallitus. Kunnanhallitus voi tarvittaessa käyttää otto-oikeutta lautakunnan päätöksiin. Hankinnoissa noudatetaan Hausjärven kunnan hankintaohjetta. Hankkeista huomioidaan myös sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje (khal 77§ 11.6.2019). Valtuusto hyväksyy sitovasti seuraavat tuloslaskelmaosan määrärahat sekä tulo- ja menoarviot: verotulot, valtionosuudet, rahoitustuotot ja -kulut sekä rahoitusosasta antolainojen lisäyksen ja vähennyksen sekä lainakannan muutoksen.

- Tilikauden aikana nostettavista pitkäaikaisista lainoista päättää kunnanhallitus. Lyhytaikaisen lainan nostamisesta päättää talous- ja hallintojohtaja.
- Investointiosan irtaimen määrärahan siirrosta käyttötalousosaan päättää kunnanhallitus.
- Toimielimet eivät saa päättää käyttösuunnitelmissaan sisäisten erien käytöstä.
- Kunnanhallitus voi tarvittaessa täsmentää näitä määräyksiä talousarvion täytäntöönpano-ohjeissa.

4.1.1. Tilivelvolliset vuonna 2024

Hausjärven kunnan hallintosäännön 36 §:ssä todetaan tilivelvollisuudesta seuraavaa: ”Kunnanvaltuusto määrittää luottamustoimielimet, joiden jäsenet ovat tilivelvollisia ja tilivelvolliset viranhaltijat virkanimikkeen tarkkuudella voimassa olevien sääntöjen ja talousarviorakenteen perusteella. Tilivelvolliset päätetään vuosittain talousarvion yhteydessä tai tehtävien tai virkanimikkeiden muuttuessa.”

Tilivelvollisten määrittelemineen liittyy sisäisen valvonnan ketjun varmistamiseen. Tilivelvolliset on määriteltävä mm. siksi, että valtuuston vastuuvapauslausunto tilinpäätöksestä kohdistuu heihin. Tilivelvollisuus merkitsee sitä, että toiminta tulee valtuuston ja tilintarkastajan arvioitavaksi. Näin ollen tilivelvolliseen voidaan kohdistaa tilintarkastuskertomuksessa muistutus ja tilivelvolliselle voidaan myöntää vastuuvapaus.

Kuntalain 125 §:n tarkoittamalla tavalla tilivelvollinen on **kunnan toimielimen jäsen ja asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtava viranhaltija**. Johtavana viranhaltijana voidaan pitää toimielimen esittelijöitä ja toimielimen tehtäväalueella itsenäisestä tehtäväkokonaisuudesta vastaavia viranhaltijoita vähintään silloin, kun he ovat suoraan toimielimen alaisia.

Tilivelvollisuus ei tuo viranhaltijalle sellaista vastuuta, joka ei kuuluisi hänelle hänen asemansa perusteella muutoinkin – esimiehenä, laskujen hyväksyjänä tai määrärahojen käytöstä päättävänä viranhaltijana. Vaikka päätöksentekovaltaa delegoidaan organisaation alemmille tasoille, tilivelvolliset viranhaltijat eivät vapaudu alaistensa toimintaa koskevasta valvontavastuusta. Valvontavastuu koskee sekä toimintaa että taloutta.

Tilivelvolliset vuonna 2024 ovat seuraavat:

TILIVELVOLLISET

Alue	Tilivelvollinen
Toimielin/tulosalue	
Keskusvaalilautakunnan toiminnot	Kunnanjohtaja
Tarkastuslautakunnan toiminnot	Kunnanjohtaja
Kunnanhallituksen alaiset toiminnot	Kunnanjohtaja
Hallinto ja sisäiset palvelut -palvelukeskus	Talous- ja henkilöstöjohtaja
Ruoka- ja siivouspalvelut	Ruoka- ja siivouspalvelupäällikkö
Elinkeinot ja kehittäminen -palvelukeskus	Kunnanjohtaja
Ympäristölautakunnan alaiset toiminnot	Rakennustarkastaja
Sivistyslautakunnan alaiset toiminnot	Sivistysjohtaja
Tekninen lautakunnan alaiset toiminnot (ml. vesilaitos)	Tekninen johtaja
Investointiosa	
Kunnanhallitus	Kunnanjohtaja
Sivistyslautakunta	Sivistysjohtaja
Tekninen lautakunta	Tekninen johtaja
Rahoitusosa	Kunnanjohtaja

Kunnan toimielinten jäsenet ovat kuntalain mukaisesti tilivelvollisia.

5. TULOSLASKELMA

5.1. Yleisperustelut

Kunnan toiminnot ovat pääosin budjettirahoitteisia. Kohderahoitteisena yksikkönä on käsitelty ainoastaan vesihuoltolaitosta, joka on eriytetty kunnan kirjanpidosta omaksi taseyksiköksi. Vesihuoltolaitosta on käsitelty omana tulosalueenaan Teknisen lautakunnan osana. Kunnan muut yksiköt, mukaan lukien tilapalvelu sekä ruoka- ja siivouspalvelut - on käsitelty budjettirahoitteisina yksiköinä.

Kunnan kokonaistaloutta kuvataan talousarvion ja -suunnitelman tuloslaskelmaosassa. Tuloslaskelmaosassa esitettävät kokonaistalouden keskeiset erät ovat verotulot, valtionosuudet ja varsinaisen toiminnan menot ja tulot sekä suunnitelman mukaiset poistot. Vakaan talouden lähtökohta on, että toiminnan menokehitys sopeutetaan keskeisten tuloerien kehitykseen. Sopeutuksen onnistuminen on nähtävissä tuloslaskelmaosassa tulorahoituksen riittävytenä eri suunnitelmavuosina. Tuloslaskelmaosasta suoraan saatavat tunnusluvut ovat toimintakate/toimintajäämä, tilikauden tulos ja tilikauden yli- tai alijäämä.

Muodollista tulojen ja menojen tasapainottamista eli pyrkimystä nollatulokseen kuntalaki ei edellytä vuositasolla, vaan tuloslaskelmaosan rivi ”Tilikauden ylijäämä (alijäämä)” voi olla talousarvion talousarviovuonna tai yksittäisenä suunnitelmavuonna alijäämäinen, kunhan taseeseen on kertynyt ylijäämää tai taloussuunnitelmassa päätetään yksilöidyistä toimenpiteistä alijäämän kattamiseksi (Kuntal 110 §).

Tilikauden tuloksen arvioinnissa on taloussuunnitelmalla keskeinen merkitys. Kunnanhallituksen tulee tehdä toimintakertomuksessaan tai sen antamisen yhteydessä esitys tilikauden tuloksen käsittelyä sekä talouden tasapainottamista koskeviksi toimenpiteiksi. Lisäksi talousarviossa ja -suunnitelmassa tai niiden hyväksymisen yhteydessä on päätettävä toimenpiteistä, joilla edellisen vuoden taseen osoittama alijäämä ja talousarvion laatimisvuonna kertyväksi arvioitu alijäämä suunnittelukaudella katetaan.

Tuloslaskelma osoittaa, kuinka tulorahoitus riittää palvelutoiminnan menoihin, korkoihin ja omaisuuden kulumisen edellyttämiin suunnitelman mukaisiin poistoihin.

Seuraavassa taulukossa on esitetty vuoden 2024 talousarvion ja vuosien 2024 - 2026 taloussuunnitelman tuloslaskelma. Historiatietona siinä on esitetty vuoden 2022 tilinpäätöstä ja vuoden 2023 alkuperäistä talousarviota koskevat luvut.

Sarakkeessa **TA2024** on kunnanvaltuuston päätös vuoden 2024 talousarvioksi ja seuraavat sarakkeet **TS2025** ja **TS 2026** ovat suunnitelmakauden vuodet 2025 ja 2026.

5.2. Tuloslaskelma ja tuloslaskelman tunnusluvut

TULOSLASKELMA, KOKO KUNTA, ULKOINEN

(1000 euroa)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot					
Myyntituotot	2 202	2 256	2 226	2 226	2 226
Maksutuotot	1 932	532	623	623	623
Tuet ja avustukset	1 942	580	397	397	397
Muut toimintatuotot	1 666	1 636	1 639	1 639	1 639
Toimintatuotot yht.	7 743	5 003	4 885	4 885	4 885
Valmistus omaan käyttöön	0	15	15	15	15
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-20 565	-13 272	-14 007	-14 007	-14 007
Palvelujen ostot	-31 051	-6 631	-6 792	-6 792	-6 792
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 885	-2 473	-2 484	-2 484	-2 484
Avustukset	-1 341	-585	-645	-645	-645
Muut toimintakulut	-1 089	-512	-472	-472	-472
Toimintakulut yht.	-56 931	-23 472	-24 401	-24 401	-24 401
Toimintakate	-49 188	-18 454	-19 501	-19 501	-19 501
Verotulot	35 860	17 800	18 050	18 750	18 800
Valtionosuudet	16 385	5 700	4 444	4 530	4 620
Rahoitustuotot ja kulut					
Korkotuotot	2	4	4	4	4
Muut rahoitustuotot	35	11	11	9	9
Korkokulut	-214	-300	-560	-790	-1020
Muut rahoituskulut	-6	-2	-2	-2	-2
Rahoitustuotot ja kulut yht.	-183	-287	-547	-779	-1009
Vuosikate	2 873	4 759	2 446	3 000	2 910
Poistot ja arvonalentumiset	-2 376	-2 800	-2 770	-2 770	-2 770
Tilikauden yli-/alijäämä	497	1 959	-324	230	140

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot/toimintakulut	13,6 %	21,3 %	20,0 %	20,0 %	20,0 %
Vuosikate/poistot	120,9 %	170,0 %	88,3 %	108,3 %	105,1 %
Asukasmäärä	8 040	8 120	7 970	7 970	7 970
Vuosikate, euroa/asukas	357	586	307	376	365

5.3. Toimintatulot ja -menot sekä toimintakate

5.3.1. Yleistä

Tuloslaskelma sisältää ulkoiset tuotot ja kulut. Vuodesta 2023 alkaen myös käyttötalousosan toimintatuotot ja -kulut sisältävät pelkästään ulkoiset erät, ainoana poikkeuksena vesihuoltolaitoksen sisäinen laskutus, jonka budjetti on lisätty oman taulukkonaan teknisen toimen tulosalueille. Talousarviosta poistui vuonna 2023 perusturvan toimiala, kuraattori- ja psykologikustannukset, pelastustoimen kustannukset sekä osa ruoka- ja siivouspalveluiden kustannuksista ja yhden teknisen toimen henkilön palkkakustannukset. Talousarviotaulukkojen sarakkeita vertailtaessa on huomioitava, että vielä tilinpäätöksen 2022 tiedot sisältävät kyseiset toiminnot.

Toimintakate muodostuu varsinaisen toiminnan toimintatuottojen ja toimintakulujen erotuksesta huomioiden valmistus omaan käyttöön. Luku osoittaa, kuinka paljon toimintamenoista jää katettavaksi veroilla ja valtionosuuksilla.

Ulkoisten toimintatuottojen arvioidaan pienentyvän 2,3 % verrattuna vuoden 2023 alkuperäiseen talousarvioon nähden. Verrattuna vuoden 2023 talousarvioon, toimintatuottojen nettomuutos johtuu pääosin valtionavustustuottojen ja esi- ja perusopetuksen kotikuntakorvaustuottojen laskusta.

Ulkoisten toimintakulujen arvioidaan kasvavan 4,0 % vuoden 2023 alkuperäiseen talousarvioon verrattuna. Suurin osa arvioidusta kasvusta johtuu henkilöstökulujen kasvusta (henkilöstölisäykset ja työehtosopimuskorotukset) ja 0,26 miljoonan euron osalta varhaiskasvatuksen palvelusetelikulujen kasvusta. Samana aikaan opetustoimen kotikuntakorvauskulut laskevat noin 0,3 miljoonalla eurolla ja osa Oitin koulun siirtotilojen kuluista jää pois, kun vuokrasopimus päättyy 30.6.2024.

Tuottojen ja kulujen erotuksena toimintakatteen alijäämä syvenee 1,6 %:lla vuoden 2023 alkuperäiseen talousarvioon verrattuna.

5.3.2. Hyvinvointialueelta saatava tilavuokratuotot ja muut tuotot

Ulkoisiin vuokratuottoihin on sisällytetty vuodesta 2023 alkaen Kanta-Hämeen hyvinvointialueen vuokraamien sote-käytössä olevien tilojen vuokratuottoarviot. Vuokrasopimukset hyvinvointialueen kanssa on tehty määräaikaisina vuosille 2023-2025 ja tämän jälkeen kunnat ovat vielä vuoden 2026 velvollisia vuokraamaan hyvinvointialueen näin halutessa sote-tilat kunnalta. Tämän jälkeen molemmilla sopimustahoilla on vapaa päätösoikeus, halutaanko tilavuokrausta jatkaa. Vuoden 2023 tilavuokratuotoiksi on budjetoitu 938 500 euroa seuraavasti:

Vuokrattava kohde	Vuosivuokra /TA 2024
Dementiakoti Lasihelmi	152 700
Hausjärven terveysasema	300 500
Lehtimajat	343 600
Paloasemat (Ryttylä ja Hikiä)	43 400
Koulun yhteydessä olevat tilat (lukio, Eskon koulu, Monnin koulu, Ryttylän	41 000

koulun vanha osa)	
Kunnanvirasto	49 700
Paavola	7 600
YHTEENSÄ	938 500

Hyvinvointialueelta tullaan saamaan myös muita tuottoja mm. vammaisten lasten aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisestä ja kunnantalon siivouksesta.

5.3.3. Leasingrahoitus

Leasing eli liisuus on käyttöomaisuuden pitkäaikaista vuokrausta. Leasing-sopimuksin kunta saa käyttöoikeuden leasingkohteeseen sitoutumalla maksamaan leasingvuokraa sopimuksen keston ajan (esim. ICT-laitteissa tyyppillisesti 4 vuoden ajan). Rahoitusleasing ja kiinteistöleasing ovat selkeästi rahoituskeinoja, kun taas käyttöleasingiin kuuluu tyyppillisesti lyhytaikaisemmat vuokrasopimukset, jotka eivät olennaisesti eroa tavanomaisesta irtaimen omaisuuden vuokrausta. Raja rahoitus- ja käyttöleasingin välillä on liukuva. Kiinteistöleasingissa kohde (usein tontti+maa-alue) myydään tyyppillisimmin ensin tulevalle vuokranantajalle, jolta kohde vuokrataan takaisin omaan käyttöön leasing-sopimuksella. Yleensä vuokranantaja jälleenrahoittaa leasingsopimuksen siirtämällä sen rahoitusyhtiölle.

Tyyppillisesti leasing -sopimus koskee useaa vuotta, eikä ole irtisanottavissa kesken sopimuskauden. Leasingvastuulla tarkoitetaan euromäärää, joka leasing-sopimuksesta on vielä maksamatta tietyllä ajanhetkellä.

Kuntasektorilla leasing-vuokrausta käytetään perinteisesti vaihtoehtona lainarahoituksena rahoitettaville investoinneille mm. koneiden ja laitteiden osalta ja jonkin verran myös rakennusten osalta. Samalla saadaan helpotettua kunnan omaa työtä mm. leasingkohteiden hallintapalvelun ja käytettyjen laitteiden poistopalvelun avulla. (Averio;Koskinen;& Laesterä, 2019).

HYÖDYKKEIDEN HANKINTA OMAKSI VS. LEASING-VUOKRAUS

Talousarviokäsittelyssä valtuusto päättää erikseen käyttötalousosan ja investointiosan määrärahoista. Riippuen siitä, aiotaanko hyödykkeitä liisata vai hankkia omaksi, määrärahat sisällytetään osittain eri tavoin talousarvioesitykseen. Mikäli hyödykkeet aiotaan hankkia omaksi, määrärahat on varattava käyttötalousosaan, ellei kyseessä ole investointi (yli 10 000 euron hankinta). Investointikohteiden määrärahat varataan hankintavuoden investointiosaan ja hankinnasta tehtävät poistot sisällytetään käyttötalousosaan. Investointien hankintahinta kirjataan kirjanpidossa hankintavuoden taseeseen ja siitä tehdään vuosittain poistoja poistosuunnitelman mukaisesti (esim. atk-laitteissa 3-5 vuoden aikana). Investointi alentaa tilikauden tulosta usean vuoden ajan, kunnes koko hankintahinta on saatu poistettua taseesta.

Leasing -rahoituksella hankittujen hyödykkeiden leasingmaksuja varten on varattava käyttötalousosaan määrärahaa useaksi vuodeksi eli koko leasingsopimuskauden ajaksi, koska sopimus ei ole irtisanottavissa kesken sopimuskauden. Leasing-kulut alentavat tilikauden tulosta sopimuskautensa ajan. Toisin kuin investointeja, leasing-rahoituksella hankittuja hyödykkeitä ei ole kunnan kirjanpidossa mahdollista kirjata taseeseen, vaan leasing- ja muut vuokravastuut raportoidaan pelkästään tilinpäätöksen liitetietoina.

LEASING-RAHOITUKSEN KÄYTTÖ KUNNASSA

ICT-laitteiden osalta kunnanhallitus päätti 31.3.2020 (59§) kokouksessaan, että Hausjärven kunnassa siirrytään ICT-laitteiden leasing-palveluihin 1.6.2020 alkaen.

Hausjärvi liisaa pääasiassa ICT-laitteita, kopiokoneita ja autoja. Uusien leasing-sopimusten vastuut ulottuvat tyypillisesti 3-4 vuoden ajanjaksolle.

Kopiokoneiden leasing-sopimukset on tehty Tukirahoitus Oy:n kanssa. Henkilöauto on liisattu Arval Oy:ltä. Kunta on solminut 3 Step-IT:n kanssa leasingpalvelusopimuksen vuonna 2020, joka on voimassa 31.5.2024 asti. Parhailaan leasing-palvelusopimusta kilpailutetaan Hanselin kautta. Valtuusto nosti 3 Step IT Oy:n hankintalimiitin (leasing-vastuiden enimmäismäärä) 150 000 eurosta 350 000 euroon 4.5.2021 päätöksellä.

Edellisten lisäksi Parmaco Oy näyttää myyneen Oitin alakoulun väistötilojen vuokrasopimuksen OP Yrityspankki Oyj:lle, mutta tulkinanvaraista on, onko kyseessä leasing-rahoitus vai muu sopimuksen siirto. Sopimus Parmaco Oy:n kanssa päättyy 30.6.2024.

KUNNANVALTUUSTON LINJAUS KOSKIEN LEASING-RAHOITUKSEN KÄYTTÖÄ KUNNASSA

Kunnanvaltuusto päätti 4.5.2021 (18§), että linjaukset leasing-rahoituksen käyttöperiaatteista Hausjärven kunnassa valmistellaan vuoden 2022 talousarviovalmistelun yhteydessä.

Tämän pohjalta kunnanvaltuusto hyväksyi 7.12.2022 (88§) seuraavan linjauksen:

”Hausjärven kunta hankkii leasing-rahoituksella kopiokoneet, ICT-laitteet (ainakin kannettavat tietokoneet ja padit) ja henkilöautot yksittäisiä, erikseen perusteltuja poikkeuksia lukuun ottamatta. Lisäksi yli 500 euroa maksavan irtaimen omaisuuden ja IT-ohjelmistojen osalta arvioidaan tapauskohtaisesti taloudellisten ja toiminnallisten hyötyjen perusteella, liisataanko hyödyke vai hankitaanko se kunnan omistukseen. Leasingrahoitukseen päädyttäessä sille tarvitsee olla varattuna määräraha talousarvion leasingvuokriin. Kunnanhallitukselle annetaan valtuudet tarvittaessa siirtää investointiosan irtaimen omaisuuden määrärahaa käyttötalousosaan osaksi leasingkulujen määrärahaa. Lisäksi kunnanhallituksella tai asianomaisella toimielimellä on oikeus tehdä talousarvion sisäisiä käyttötalousoosan muutoksia myös leasingvuokrien määrärahoihin tilikauden aikana. Tällöin tulee kuitenkin huomioida, että leasing -kulujen kasvattamisesta aiheutuva määrärahan uudelleenkohdistus tulee sisällyttää kaikkiin niihin tuleviin talousarviovuosiin, joihin uusi leasing-rahoitushankinta tulee vaikuttamaan. Kunnan hankintaohjeeseen lisätään tarkemmat linjaukset leasing-rahoituksen käytöstä hankintakategorioittain hallintosäännön uudistuksen yhteydessä vuonna 2022.”

LEASING-MÄÄRÄRAHAT 2024

Toimialat esittävät yhteensä 143 650 euron varaamista leasing-kuluihin vuonna 2024. Tämä jakautuu seuraavasti:

LEASING-MÄÄRÄRAHAT VUONNA 2024

Toimiala	Leasingrahoitus 2024
Hallinto*	28 200
Sivistystoimi	112 350
Tekninen toimi	3 100
YHTEENSÄ	143 650

*) Kunnanvaltuusto, keskusvaalilautakunta, tarkastuslautakunta, kunnanhallitus, palvelukeskukset ml. ympäristölautakunta

Hallinnon leasing-vuokrat muodostuvat pääasiassa keskitetyn ICT-toiminnan, kopiokoneiden, IT-laitteiden ja auton leasingvuokrista. Sivistystoimi on siirtynyt laajasti IT-laitteiden liisaukseen (mm. kannettavat tietokoneet, padit), kun aiemmin laitteita sisällytettiin enemmän investointikohteiksi.

5.3.4. Oitin koulun väistötilat

Oitin koulussa lisä- ja väistötilat ovat olleet käytössä syksystä 2017 alkaen. Vuosivuokra on 147 600 euroa ja sopimus päättyy 30.6.2024. Investointisuunnitelmassa on varauduttu uudisrakennusinvestointiin Oitin alakoulun osalta vuosina 2021-2024. Oitin alakoulun toiminta siirtyy uusiin tiloihin 1.8.2024 liikuntatiloja lukuun ottamatta, joita käytetään uuden monitoimihallin valmistumiseen asti.

5.3.5. Vyörytyserät ja sisäiset erät

Kuntien automaattinen talousraportointi käynnistyi vuodesta 2021 alkaen siirtymäajalla. Kunta on hyödyntänyt Unit4-toiminnanohjausjärjestelmää kuntatietoraportoinnissa syksystä 2021 alkaen ja on siirtymässä tilikaudesta 2024 käyttämään uuden palvelukeskuksen Raindance –ohjelmistoa. Kuntien ja kuntayhtymien automatisoidun talousraportoinnin käsikirja (AURA) ohjaa talousraportointia. Sisäisten erien käyttö osoittautui yhteensopimattomaksi palveluluokkakohtaisen raportoinnin kanssa, josta johtuen sisäisten tuottojen ja kulujen sijasta mm.

ruoka- ja siivouspalvelujen ja kiinteistöjen ulkoiset kulut vyörytetään joko suoraan tapahtumien kirjaamishetkellä (suurin osa kirjauksista) tai jakson päätyttyä oikeille palveluluokille. Sisäisinä erinä käsitellään enää taseyksikköasemasta johtuen vesihuoltolaitoksen sisäiset korot, erien väliset siirrot sekä vesihuoltolaitoksen sisäinen laskutus (TA 2024 volyyymi 67 700 euroa). Tästä johtuen talousarvion käyttötalousosan luvut ovat muutoin ulkoisia, mutta vesihuoltolaitoksen sisäinen laskutus on esitetty omina taulukoinaan teknisen toimen tulosalueiden lukujen yhteydessä. Sisäiset korot sisällytetään vasta toteumavaiheessa lukuihin.

5.3.6. Suunnitelmavuosien toimintamenot ja -tulot

Suunnitelmavuosille 2025–2026 on arvioitu toimintatuottojen ja menojen pysyvän vuoden 2024 tasolla. Verotuloennuste on tehty jonkin verran (v2025: 0,05 milj.€ ja vuonna 2026: 0,4 milj. €) Kuntaliiton ennusteita varovaisemmalle tasolle vuosille 2025-2026 ja valtionosuusarviota on korotettu vuosittain 2 prosentilla. Vuosien 2025-2026 valtionosuuksissa ei ole vielä huomioitu TE-2025 –uudistusta, joka toisaalta nostaa valtionosuuksia, mutta vastaavasti lisää kuluja, koska palvelut toteutetaan isäntäkuntamallilla Riihimäen kaupungin toimesta. Poistoarvio on pidetty vuoden 2024 tasolla. Korkokulujen osalta on oletettu, että nykyisen korkotason mukaisen lainan

määrä kasvaa vuosittain, kun vanhoja edullisempia lainoja lyhennetään ja lisäksi lainanottotarve kasvaa investointien johdosta.

5.4. Verotulot ja valtionosuudet

5.4.1. Verotulot

Hausjärven kunnan tuloveroprosentiksi vuodelle 2024 on valtuuston päätöksellä vahvistettu 8,9 %, jota on pyöristetty prosentin kymmenyksen tarkkuudelle lainsäädännön takia. Kiinteistöveroprosentit säilyvät muutoin vuoden 2023 tasolla, mutta lainsäädäntömuutos edellyttää maa-pohjan yleisen kiinteistöveroprosentin eriyttämistä yleisestä kiinteistöveroprosentista ja se asetettiin lainsäädännön alarajan tasolle (1,30 %).

Verotulojen arvioidaan kasvavan 1,4 % kunnan alkuperäiseen talousarvioon nähden. Vuoden 2024 verotuloennuste on tehty Kuntaliiton 10/2023 verotuloennusteen tasolle.

Verotulojen kehitys on esitetty alla olevassa taulukossa.

VEROTULOT

(1000 euroa)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Kunnallisvero	32 317	15 050	15 250	15 891	16 279
<i>Muutos, %</i>	-	-53,4 %	1,3 %	4,2 %	2,4 %
Yhteisövero	1 759	1 050	1 000	1 076	1 099
<i>Muutos, %</i>	-	-40,3 %	-4,8 %	7,6 %	2,1 %
Kiinteistövero	1 784	1 700	1 800	1 828	1 828
<i>Muutos, %</i>	-	-4,7 %	5,9 %	1,6 %	0,0 %
Yhteensä	35 860	17 800	18 050	18 795	19 206
<i>Muutos, %</i>	-	-50,4 %	1,4 %	4,1 %	2,2 %

5.4.2. Valtionosuudet

Kunnan peruspalveluiden valtionosuus lasketaan kunnan ikärakenteen, sairastavuuden ja muiden laskennallisten kustannusten perusteella. Valtionosuuden laskennallinen peruste muuttuu vuosittain ns. automaattimuutosten perusteella. Näitä ovat esimerkiksi asukasmäärien muutokset sekä kustannustason muutoksesta johtuvat hintojen muutokset (indeksimuutos). Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus perustuu mm. oppilas- ja asukasmääriin. Valtionosuus maksetaan kuukausittain talousarviovuotta edeltävän vuoden lopussa tehdyn päätöksen perusteella lukuun ottamatta opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaisia lukiokoulutuksen valtionosuuksia, joita tarkistetaan talousarviovuoden joulukuussa toteutuneiden opiskelijamäärien mukaiseksi.

Valtionosuuksien budjetoinnissa vuodelle 2024 on käytetty apuna Kuntaliiton 13.10.2023 julkaisemaa arviolaskelmaa sekä valtiovarainministeriön 10.10.2023 julkaisemaa arviota valtionosuuksista. Arvio tehty lähes samalle tasolle. Päätökset kuntien peruspalvelujen valtionosuuksista vuodelle 2024 tehdään joulukuun lopussa 2023.

Valtionosuuksien arvioidaan laskevan 22,0 % kunnan alkuperäiseen talousarvioon nähden pääasiassa sote-uudistuksen vaikutuksesta johtuen.

Valtionosuuksien kehitys on esitetty alla olevassa taulukossa.

VALTIONOSUUDET

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Peruspalvelujen vos.	9 726	2 560	1 480	1 510	1 540
<i>Muutos, %</i>	-	-73,7 %	-42,2 %	2,0 %	2,0 %
Verotulotasaus	3 144	2 860	2 700	2 755	2 810
<i>Muutos, %</i>	-	-9,0 %	-5,6 %	2,0 %	2,0 %
Op.- ja kultt.ministeriön vos.	-1 217	-1 200	-1 166	-1 192	-1 216
<i>Muutos, %</i>	-	-1,4 %	-2,8 %	2,0 %	2,0 %
Verotulomen. kompensaatio	4 732	1 480	1 430	1 460	1 490
<i>Muutos, %</i>	-	-68,7 %	-3,4 %	2,0 %	2,0 %
Yhteensä	16 385	5 700	4 444	4 533	4 624
<i>Muutos, %</i>	-	-65,2 %	-22,0 %	2,0 %	2,0 %

Vuoden 2022 lopullisen verotuksen valmistumisen vaikutus valtionosuuksiin

Sote-uudistuksen johdosta kunnilta siirrettiin osa ansiotulo- ja yhteisöverotulorahoituksesta sekä kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja veromenetysten korvauksista vuoden 2023 alusta valtiolle hyvinvointialueiden rahoittamista varten. Kyseinen rahoitus tarkistetaan vuonna 2023 vastaamaan kuntien vuoden 2022 tilinpäätöstietojen mukaisia siirtyvien palveluiden kustannuksia ja verotulojen osalta vuoden 2022 lopullisen verotuksen mukaisia tietoja.

Valtiovarainministeriö tiedotti 17.11.2023, että vuoden 2022 lopulliset verotustiedot aiheuttavat kunnille voimakkaan valtionosuuksien heikentymisen aiempiin sote-siirtolaskelmiin verrattuna johtuen vuoden 2022 lopullisen verotuksen vaikutuksista. Muutoksen johdosta valtionosuudet

- heikentyvät pysyvästi 296 milj €/vuosi ja lisäksi
- määräaikaisesti 148 milj. €/vuosi vuosina 2024-2025, joka aiheutuu vuoden 2023 vaikutusten jälkikäteiskompensoinnista.

Seuraavasta Kuntaliiton taulukosta käy ilmi aiempien sote-siirtolaskelmien ja VM:n tiedotteen väliset erot:

	Jälkikäteistarkistuksesta johtuva valtionosuuden pysyvä lisäsiirtotarve 2024 alkaen	Vos-lisäsiirron huomioiminen takautuvasti vuoden 2023 osalta (50 %) vuosina 2024 ja 2025	Vaikutus yhteensä vuosina 2024 ja 2025
Valtionosuuslaskelma 10.10.2023	-205 milj.€	-103 milj.€	-308 milj.€
VM:n tiedote 17.11.2023	-501 milj.€	-250 milj.€	-751 milj.€
Muutos laskelmien välillä	-296 milj.€	-148 milj.€	-444 milj.€
	Jälkikäteistarkistuksesta johtuva valtionosuuden pysyvä lisäsiirtotarve 2024 alkaen	Vos-lisäsiirron huomioiminen takautuvasti vuoden 2023 osalta (50 %) vuosina 2024 ja 2025	Vaikutus yhteensä vuosina 2024 ja 2025
Valtionosuuslaskelma 10.10.2023	-37 €/asukas	-19 €/asukas	-56 €/asukas
VM:n tiedote 17.11.2023	-91 €/asukas	-45 €/asukas	-136 €/asukas
Muutos laskelmien välillä	-53 €/asukas	-27 €/asukas	-80 €/asukas

€/as. laskettu väkiluvulla 31.12.2022 (5.533.611)

Kuntaliiton arvion mukaan keskimääräinen vaikutus nyt selvinneelle valtionosuuksien heikennykselle on noin 80€/asukas. Kuntakohtaisia laskelmia ei ole vielä julkistettu ja yksittäiselle kunnalle vaikutukset voivat olla keskimääräistä leikkausta pienemmät tai suuremmat,

esimerkiksi Hausjärven kunnalla 80€/asukas leikkaus valtionosuuksiin tarkoittaisi vuodelle 2024 noin 643 000 euron lisäleikkausta 31.12.2022 asukasmäärän mukaan laskettuna. Mikäli valtionosuuksien leikkaus toteutuisi tällä tasolla, tilikauden alijäämäarvioksi muodostuu 967 000 euroa eli alijäämä kasvaisi esitetystä 324 000 eurosta 198 prosenttia.

Koska kuntakohtaisista valtionosuusmuutoksista ei ole vielä saatavilla laskelmia, nyt selvinnyttä valtionosuuden lisäleikkausta ei esitetä tässä vaiheessa sisällytettävän vuoden 2024 talousarvioon, vaan se on tarkoitus huomioida talousarviomuutoksena vuonna 2024.

5.4.3. Kotikuntakorvaukset

Jokaiselle kunnalle kuuluva osuus koulutuskustannuksista maksetaan peruspalveluiden valtionosuudessa, jossa jokaiselle ikäluokalle on määritelty perushinta ikäluokan peruspalveluiden tarpeen mukaisesti. Jos oppilas käy koulua kotikuntansa ulkopuolella, koulutuksen järjestäjäkunnalle siirretään kotikuntakorvaustuloa oppilaan kotikunnalta. Opetustoimen kotikuntakorvaustulot sisältyvät myyntituottoihin (TA2024: 396 000 euroa).

Muille opetuksen järjestäjille siirretyt kotikuntakorvausmenot sisältyvät opetustoimen talousarviossa asiakaspalveluiden ostoihin (TA2024: 1 147 000 euroa).

6. RAHOITUSOSA

6.1. Rahoituslaskelma

Kunnan toiminnan rahoitusta tarkastellaan rahoituslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoituslaskelmassa esitetään erikseen tulo-rahoituksen ja investointien nettomäärä ja rahoitustoiminnan eli anto- ja ottolainauksen, oman pääoman ja maksuvalmiuden muutosten nettomäärä. Näiden kahden nettomäärän erotus tai summa osoittaa kunnan kassavarojen muutoksen tilikaudella.

RAHOITUSLASKELMA

(1000 euroa)	TP 2022	TA+M 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	-2 873	5 179	2 446	3 002	2 920
Tulo-rahoituksen korjaukset	-241	-300	-250	-250	-250
Toiminnan rahavirta yhteensä	2 633	4 879	2 196	2 752	2 670
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-2 854	-6 395	-5 435	-6 205	-2 980
Rahoitusosuudet investointimenoihin	40	0	250	500	90
Pysyvien vast. hyöd. luovutustulot	257	1 520	270	270	270
Investointien rahavirta yhteensä	-2 557	-4 875	-4 915	-5 435	-2 620
Toiminnan ja investointien rahavirta yht.	75	4	-2 719	-2 683	50
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäys	0	0	0	0	0
Antolainasaamisten vähennys	14	0	0	0	0
Antolainauksen muutokset yhteensä	14	0	0	0	0
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	5 000	5 000	5 000	5 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-3 637	-2 950	3 450	-3 260	-3 230
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	-3 000	1 100	900	-1 800
Lainakannan muutokset yhteensä	-3 637	-950	2 650	2 640	-30
Oman pääoman muutokset yhteensä	0	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Toimeksiant. varojen ja pääomien muut.	-16	0	0	0	0
Vaihto-omaisuuden muutos	-19	0	0	0	0
Saamisten muutos	344	0	0	0	0
Korottomien velkojen muutos	361	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset yht.	670	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta yhteensä	-2 953	-950	2 650	2 640	-30
Rahavarojen muutos	-2 878	-946	-69	-43	20
Rahavarat 31.12.	4 075	3 129	3 060	3 017	3 037
Rahavarat 1.1.	6 953	4 075	3 129	3 060	3 017

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	TP 2022	TA+M 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toim. ja inv. rahavirran kertymä 5 vuodelta	-374	-18	-2 910	-4 188	-5 273
Investointien tulo-rahoitus, %	102%	81 %	47%	53%	101%
Laskennallinen lainanhoitokate	0,80	1,67	0,75	0,94	0,93
Kassan riittävyys, pv	23	33	33	32	35

6.2. Lainakanta ja sen muutokset

Lainakannan muuttuminen koostuu pitkä- ja lyhytaikaisten lainojen lisäyksistä ja vähennyksistä. Vuoden 2023 tiedoissa on käytetty talousarviomuutoksen mukaista lainakannan muutosennustetta. Lainakannan kehitys vuosina 2024–2026 perustuu rahoituslaskelmaan, jossa huomioidaan tuloslaskelmaosan ja investointien vaikutus lainatarpeen muutokseen. Lainamäärä kasvaa vuosina 2024–2025 ja alenee vuonna 2026. Lainakannan kasvu johtuu mm. Oitin alakoulun uudisrakennuksesta.

LAINAKANTA JA ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

(1000 euroa)	TP 2022	TA+M 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Lainakanta jakson alussa	27 529	23 892	22 942	25 392	25 392
Lainakannan muutos	-3 637	-950	2 650	2 640	-30
Lainakanta jakson lopussa	23 892	22 942	25 592	28 232	28 202
Asukasluku	8 040	8 120	7 970	7 970	7 970
Lainakanta/asukas	3	3	3	4	4

6.3. Investointimenot

Investointiosan kokonaisuus on talousarvio- ja taloussuunnitelmavuosina seuraavan kaltainen. Taulukossa on esitetty investointisuunnitelma talousarviovuodelle 2024 ja taloussuunnitelma vuosille 2025–2026.

INVESTOINTISUUNNITELMA, LUVUT 1 000 €

INVESTOINNIT YHTEENSÄ	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Tulot yhteensä	256	20	20	20	20
Rahoitusosuudet yhteensä	41	0	250	500	90
Menot yhteensä	-2 854	-5 655	-5 435	-6 205	-2 980
Netto yhteensä	-2 557	-5 635	-5 165	-5 685	-2 870

TALOUSARVIOVUODEN SUURIMMAT INVESTOINNIT

Suurimmat investoinnit (netto)*	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Kaaritien kevyenliikenteen väylä	-306				
Savelantien kevyenliikenteen väylä	-261				
Monnin kunnallistekniikka	-250				
Kiinteistöjen peruskorjaukset	-221	-260	-285	-300	-300
Valaistus	-201	-150	-100	-120	-120
Oitin alakoulun uudisrakennus	-66	-4100	-2200		
Elinkeinopoliittiset hankkeet		-500	-300	-300	-300
VL verkostojen saneeraus		-100			
Oitin alakoulun ensikertainen varustaminen			-450		
Oitin yhtenäiskoulu, monitoimihalli (netto)			-250	-3250	
Kirjaston monitoimiauto				-350	
Aurinkorannan kunnallistekniikka				-325	
Kt54 yritysalue (Oitti)			-35	-200	-300
Kotipaikka, kunnallistekniikka (Monni)				-50	-450
Vesitornit					-300
5 suurinta yksittäistä investointia yhteensä	-1 239	-5 110	-3 485	-4 525	-1 650
5 suurinta yhteensä % kaikista	48,5%	90,7%	67,5%	79,6%	57,5%
Nettoinvestoinnit yhteensä	-2 557	-5 635	-5 165	-5 685	-2 870

7. KÄYTTÖTALOUSOSA

7.1. Valtuuston hyväksymät määrärahat ja tuloarviot toimialoittain

Käyttötaloulososassa on toimielimittäin esitetty valtuuston hyväksymät määrärahat (menot) ja tuloarviot (tulot) sekä näiden erotuksena toimintakate. Toimialalle suoraan tehdyistä investoinneista on esitetty poistot ja näiden erotuksena netto. **Talousarviovuoden TA2024 määrärahat ovat valtuustoon nähden sitovia.** Suunnitelmavuosien TS2025 ja TS2026 määrärahat ja tuloarviot ovat ohjeellisia. Historiatietoina esitetään vuoden 2022 tilinpäätöksen ja vuoden 2023 alkuperäisen talousarvion luvut. Vastaavat luvut on esitetty käyttötaloulososassa toimialojen kohdalla.

Kunnanvaltuustoa koskevassa osassa on esitetty valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet eli strategiset vuositavoitteet. Toimialoilla hyväksytyt, valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet on esitetty koottuna käyttötaloulososan lopussa. Tulosalueittain on esitetty lautakuntiin nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet ja muut tulostavoitteet sekä keskeiset painopistealueet ja tunnusluvut. Tulosalueiden kohdalla esitetyt painopistealueet, kehittämiskohdeet ja tunnusluvut ovat operatiivisia tavoitteita ja indikaattoreita, joilla ei ole erityistä sitovuutta kunnan toimielimiin nähden.

Lisäksi tulosalueittain on esitetty kunnanhallitukseen/lautakuntiin nähden sitovat tulo- ja meno- perusteet sekä menoja, tuloja ja nettoa koskeva laskelma, jossa saraketietoina on esitetty vastaavat tiedot kuin valtuustoon nähden sitovissa erissä.

Talousarviossa esitetty sitova tavoite sitoo valtuustoa alempia viranomaisia samalla tavalla kuin määräraha.

KUNNANVALTUUSTO TALOUSLUVUT (ULKOISET)

(Luvut 1 000 euroja)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toimintakulut	-48,4	-65,5	-67,7	-67,7	-67,7
Toimintakate	-48,4	-65,5	-67,7	-67,7	-67,7
Poistot	0,0	0,0	-20,0	-20,0	-20,0
Netto yhteensä	-48,4	-65,5	-87,7	-87,7	-87,7

KESKUSVAALILAUTAKUNTA TALOUSLUVUT (ULKOISET)

(Luvut 1 000 euroja)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	17,5	28,0	60,0	60,0	60,0
Toimintakulut	-26,3	-38,3	-64,0	-64,0	-64,0
Toimintakate	-8,8	-10,3	-4,0	-4,0	-4,0
Poistot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto yhteensä	-8,8	-10,3	-4,0	-4,0	-4,0

TARKASTUSLAUTAKUNTA TALOUSLUVUT (ULKOISET)

(Luvut 1 000 euroja)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toimintakulut	-24,1	-28,6	-28,8	-28,8	-28,8
Toimintakate	-24,1	-28,6	-28,8	-28,8	-28,8
Poistot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto yhteensä	-24,1	-28,6	-28,8	-28,8	-28,8

KUNNANHALLITUS TALOUSLUVUT (ULKOISET)

(Luvut 1 000 euroja)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	110,0	250,1	251,2	251,2	251,2
Toimintakulut	-428,1	-461,8	-471,0	-471,0	-471,0
Toimintakate	-318,1	-211,7	-219,8	-219,8	-219,8
Rahoitustuotot ja -kulut	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Poistot	-318,1	-211,7	-219,8	-219,8	-219,8
Netto yhteensä	110,0	250,1	251,2	251,2	251,2

HALLINTOPALVELUT -PALVELUKESKUS TALOUSLUVUT (ULKOISET)

(Luvut 1 000 euroja)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	136,9	119,7	86,3	86,3	86,3
Toimintakulut	-3 666,5	-2 793,8	-2 853,2	-2 853,2	-2 853,2
Toimintakate	-3 529,6	-2 674,1	-2 766,8	-2 766,8	-2 766,8
Poistot	-44,1	-150,7	-70,0	-70,0	-70,0
Netto yhteensä	-3 573,7	-2 824,8	-2 836,8	-2 836,8	-2 836,8

ELINVOIMAPALVELUT -PALVELUKESKUS TALOUSLUVUT (ULKOISET)

(Luvut 1 000 euroja)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	459,9	337,5	364,0	364,0	364,0
Toimintakulut	-1 198,0	-1 495,0	-1 671,4	-1 671,4	-1 671,4
Toimintakate	-738,1	-1 157,5	-1 307,4	-1 307,4	-1 307,4
Poistot	-2,6	-15,6	-14,5	-14,5	-14,5
Netto yhteensä	-740,8	-1 173,1	-1 321,9	-1 321,9	-1 321,9

SIVISTYSLAUTAKUNTA TALOUSLUVUT (ULKOISET)

(Luvut 1 000 euroja)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	1 483,3	1 369,3	1 232,3	1 232,3	1 232,3
Toimintakulut	-14 165,2	-14 113,0	-14 766,7	-14 766,7	-14 766,7
Toimintakate	-12 681,8	-12 743,7	-13 534,5	-13 534,5	-13 534,5
Rahoitustuotot ja -kulut	-3,2				
Poistot	-13,6	-20,1	-18,5	-18,5	-18,5
Netto yhteensä	-12 698,6	-12 763,8	-13 553,0	-13 553,0	-13 553,0

TEKNINEN LAUTAKUNTA TALOUSLUVUT (ULKOISET)

(Luvut 1 000 euroja)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	2 094,2	2 913,4	2 906,6	2 906,6	2 906,6
Valmistus omaan käyttöön	0,0	15,0	15,0	15,0	15,0
Toimintakulut	-5 262,6	-4 475,7	-4 478,2	-4 478,2	-4 478,2
Toimintakate	-3 168,4	-1 547,3	-1 556,6	-1 556,6	-1 556,6
Rahoitustuotot ja -kulut	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Poistot	-2 289,7	-2 613,6	-2 647,0	-2 647,0	-2 647,0
Netto yhteensä	-5 457,6	-4 175,9	-4 218,6	-4 218,6	-4 218,6

7.2. Kunnanvaltuusto

TEHTÄVÄN KUVAUS

Hausjärven kunnanvaltuuston hyväksymän kuntastrategian maali on vuodessa 2035. Uuden strategian mukaiset, koko kuntaa ja kuntakonsernia koskevat päämäärät ja tavoitteet on esitetty alla. Toimialakohtaiset päämäärät ja tavoitteet kunnanvaltuuston strategisten päämäärien toteuttamiseksi on esitetty toimialakohtaisesti käyttötalousosassa.

TOIMINNALLISET MUUTOKSET

VUOSITAVOITTEET

Tavoite

Kehittyvä kunta

Hausjärvellä on maakunnan pienin työttömyysaste; sijoitus työllisyyskatsauksessa.

Asukasmäärä mahdollistaa kunnan elinvoiman säilymisen; asukasmäärä pysyy vähintään edellisen vuoden tasolla

Asukkaat viihtyvät Hausjärvellä; tyytyväisyys asuinkuntaan asuinpaikkana

Me tarjoamme mahdollisuudet hyvään elämään

Asukkaat ovat tyytyväisiä kunnan palveluihin ja viestintään; arjen asioiden hoito asuinkunnassa sujuu helposti, kunta viestii asioistaan avoimesti ja aktiivisesti

Tasapainoinen talous. Pyritään saavuttamaan ylijäämäinen tilinpäätös

Vertotulojen kertymä kasvaa edelliseen vuoteen verrattuna. Kasvu vähintään 1 % edelliseen vuoteen verrattuna

Me teemme Hausjärven – Kaikki tekemään yhdessä!

Aktiivinen tapahtumatoiminta; tapahtumien määrä, kunta on mukana vähintään 10:ssä kunnan eri taajamissa järjestetyissä yleisötapahtumissa

Toimivat ja hyvinvoivat työyhteisöt; työssä jaksaminen, työyhteisön toimivuus

Toimivat ja hyvinvoivat työyhteisöt; terveysprosentti, henkilöstön terveys paranee

Toimivat ja hyvinvoivat työyhteisöt; sairauspoissaolojen määrä vähenee

KUNNANVALTUUSTO TALOUSLUVUT (ULKOISET)

(Luvut 1 000 euroja)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toimintakulut	-48,4	-65,5	-67,7	-67,7	-67,7
Toimintakate	-48,4	-65,5	-67,7	-67,7	-67,7
Poistot	0,0	0,0	-20,0	-20,0	-20,0
Netto yhteensä	-48,4	-65,5	-87,7	-87,7	-87,7

7.3. Keskusvaalilautakunta

TEHTÄVÄN KUVAUS

Tulosalue vaalit sisältää kuntavaalien, aluevaalien, eduskuntavaalien, presidentinvaalien, euro-parlamenttivaalien ja kansanäänestysten järjestämisen.

Talousarviovuonna 2024 järjestetään presidentinvaalit ja europarlamenttivaalit.

TOIMINNALLISET MUUTOKSET

VUOSITAVOITTEET

Tavoite

Me tarjoamme mahdollisuudet hyvään elämään

Vaalien onnistunut järjestäminen

VAALIT TALOUSLUVUT (ULKOISET)

(Luvut 1 000 euroja)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	17,5	28,0	60,0	60,0	60,0
Toimintakulut	-26,3	-38,3	-64,0	-64,0	-64,0
Toimintakate	-8,8	-10,3	-4,0	-4,0	-4,0
Poistot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto yhteensä	-8,8	-10,3	-4,0	-4,0	-4,0

7.4. Tarkastuslautakunta

TEHTÄVÄN KUVAUS

Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on mm. arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Tarkastuslautakunnan on huolehdittava, että tilintarkastajalla on käytössään riittävät voimavarat riippumattoman tilintarkastuksen toimittamiseksi.

Tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja yhdessä tukevat hallinnon ja talouden asianmukaista hoitamista ja toisaalta varmistavat riittäväällä tavalla toiminnan oikeellisuutta, tuloksellisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta.

TOIMINNALLISET MUUTOKSET

VUOSITAVOITTEET

Tavoite

Me tarjoamme mahdollisuudet hyvään elämään

Vuoden 2023 talouden ja hallinnon arviointi ja tarkastus 31.5.2024 mennessä; tuotoksena arviointikertomus (lautakunta) ja tilintarkastuskesrtomus (tilintarkastaja). Vuoden 2024 arviointiohjelman valmistelu ja toteutuksen aloitus syksyllä 2024.

HALLINNON JA TALOUDEN TARKASTUS TALOUSLUVUT (ULKOISET)

(Luvut 1 000 euroja)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toimintakulut	-24,1	-28,6	-28,8	-28,8	-28,8
Toimintakate	-24,1	-28,6	-28,8	-28,8	-28,8
Poistot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto yhteensä	-24,1	-28,6	-28,8	-28,8	-28,8

7.5. Kunnanhallitus

7.5.1. Toimielin yhteensä

KUVAUS

Kunnanhallituksen vastuulla ovat seuraavat tulosalueet: kunnanhallitus ja ylin johto ja kuntien yhteistoiminta. Kunnanhallitus vastaa lisäksi Hallintopalvelut -palvelukeskuksen sekä Elinvoimapaalvelut -palvelukeskuksen tuloarvioista ja määrärahoista sekä palvelukeskuksille asetettujen tavoitteiden toteutumisesta.

Kunnanhallitus vastaa Suomen valtion määräämistä, kuntatalouteen ja toimintojen järjestämiseen liittyvistä valmistelutöistä. Kunnanhallitus vastaa myös kuntastrategiaa täydentävän henkilöstö-, elinvoima-, markkinointi- ja viestintäohjelman toteuttamisesta.

Kunnanhallituksen vastuulla on koko kunnan talouden seuranta ja ohjeistus siten, että vuoden 2024 tulos muodostuu vähintään talousarvion mukaiseksi.

TOIMINNALLISET MUUTOKSET

STRATEGISET VUOSITAVOITTEET

Tavoite

Kehittyvä kunta

Hausjärvellä on maakunnan pienin työttömyysaste; sijoitus työllisyyskatsauksessa.

Asukasmäärä mahdollistaa kunnan elinvoiman säilymisen; asukasmäärä pysyy vähintään edellisen vuoden tasolla

Asukkaat viihtyvät Hausjärvellä; tyytyväisyys asuinkuntaan asuinpaikkana

Me tarjoamme mahdollisuudet hyvään elämään

Asukkaat ovat tyytyväisiä kunnan palveluihin ja viestintään; arjen asioiden hoito asuinkunnassa sujuu helposti, kunta viestii asioistaan avoimesti ja aktiivisesti

Tasapainonen talous. Pyritään saavuttamaan ylijäämäinen tilinpäätös

Verotulojen kertymä kasvaa edelliseen vuoteen verrattuna. Kasvu vähintään 1 % edelliseen vuoteen verrattuna

Me teemme Hausjärven – Kaikki tekemään yhdessä!

Aktiivinen tapahtumatoiminta; tapahtumien määrä, kunta on mukana vähintään 10:ssä kunnan eri taajamissa järjestetyissä yleisötapahtumissa

Toimivat ja hyvinvoivat työyhteisöt; työssä jaksaminen, työyhteisön toimivuus

Toimivat ja hyvinvoivat työyhteisöt; terveysprosentti, henkilöstön terevyys paranee

Toimivat ja hyvinvoivat työyhteisöt; sairauspoissaolojen määrä vähenee

KUNNANHALLITUS TALOUSLUVUT (ULKOISET)

(Luvut 1 000 euroja)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	110,0	250,1	251,2	251,2	251,2
Toimintakulut	-428,1	-461,8	-471,0	-471,0	-471,0
Toimintakate	-318,1	-211,7	-219,8	-219,8	-219,8
Poistot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto yhteensä	-318,1	-211,7	-219,8	-219,8	-219,8

7.5.2. Kunnanhallitus ja ylin johto

TEHTÄVÄN KUVAUS

Tämä tulosalue sisältää seuraavat toiminnot: kokoukset, toimikunnat, edustus ja huomionosoitukset sekä kunnanjohtaja. Vastuuhenkilö on kunnanjohtaja.

TOIMINNALLISET MUUTOKSET

VUOSITAVOITTEET

Tavoite

Kehittyvä kunta

Hausjärvi tarjoaa jokaiselle mahdollisuuden hyvään elämään: Turvallisuuden tunteen kokeminen asuinkunnassa; Taloustutkimuksen arvosana pysyy nykyisellä tasolla (8,73) tai nousee.

Toteutetaan elinvoimaohjelmaa sekä markkinointi- ja viestintäohjelmaa.

Huolehditaan kunnan edunvalvonnasta ja sen toteutumisesta Hausjärven strategian mukaisesti seutu- ja maakunnan tasolla.

Me tarjoamme mahdollisuudet hyvään elämään

Kuntalaisten hyvinvoinnin ja asukkaiden osaamisen edistäminen.

Me teemme Hausjärven – Kaikki tekemään yhdessä!

Päätöksenteon avoimuuden ja kuntalaisten osallistumisen edistäminen: Kokousten videointien määrä ja toteutettujen yleisötilaisuuksien ja kuntalaiskyselyjen määrä, tuettujen yhteisöllisten hankkeiden määrä; vähintään kaksi valtuuston kokousta videoidaan ja vähintään yksi kokous järjestetään kunnanviraston ulkopuolella. Kyselyjä palveluista järjestetään 1-2 vuodessa. Yhteisöllisiä hankkeita mahdollistetaan 1-2 vuodessa.

Kannustamme henkilöstölähtöiseen kehittämiseen: Kehittämistoimikunnassa käsiteltyjen kehittämisideoiden määrä; kuntatasolla vähintään 3 kehittämisidea vuodessa.

Sivistyslautakunta ja tekninen lautakunta tukevat urheiluseuroja ja kyläyhdistyksiä eri hankkeissa.

KUNNANHALLITUS JA YLIN JOHTO TALOUSLUVUT (ULKOISET)

(Luvut 1 000 euroja)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	110,0	250,1	251,2	251,2	251,2
Toimintakulut	-426,0	-454,8	-464,0	-464,0	-464,0
Toimintakate	-316,0	-204,7	-212,8	-212,8	-212,8
Poistot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto yhteensä	-316,0	-204,7	-212,8	-212,8	-212,8

7.5.3. Kuntien yhteistoiminta

TEHTÄVÄN KUVAUS

Vastuhenkilö on kunnanjohtaja. Kuntien yhteistoiminnoissa pääpaino on sidosryhmäyhteistyössä, jossa korostuu kunnan elinvoiman edistämiseen ja edunvalvontaan liittyvät asiat.

Hausjärven kunta osallistuu Suomen kasvukäytäväsopimuksen mukaiseen toimintaan ja kehittämiseen. Suomen kasvukäytävä on maan suurin yhtenäinen työssäkäynti- ja talousalue, joka toimii aitona innovaatio- ja kehittämisalustana älykkäille, ihmisten, tavaroiden, palveluiden sekä osaamisen liikkumisratkaisuille. Muita kunnan kannalta tärkeitä sidosryhmäyksiköitä ovat Yritysvoimala Oy, Hämeen liitto, seutujohtoryhmä, Hämeen yrittäjät, Hausjärven yrittäjät, Riihimäen ja Hyvinkään kauppakamari ja Vanajavesikeskus.

Sote-sidosryhmänä on Kanta-Hämeen hyvinvointimaakunta, joka hoitaa kunnilta siirtyneet lääkimmäiset sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävät.

VUOSITAVOITTEET

Tavoite

Me teemme Hausjärven – Kaikki tekemään yhdessä!

Esitetään Kanta-Hämeen hyvinvointialueelle ja Hämeen maakuntaliitolle selvityksen tekemistä keinoista, joilla varmistetaan sosiaali- ja terveyspalveluiden hyvä saavutettavuus kantahämäläisille, huomioiden HVA:n palveluverkkoselvityksen eri vaihtoehdot.

KUNTIEN YHTEISTOIMINTA TALOUSLUVUT (ULKOISET)

(Luvut 1 000 euroja)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toimintakulut	-2,1	-7,0	-7,0	-7,0	-7,0
Toimintakate	-2,1	-7,0	-7,0	-7,0	-7,0
Poistot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto yhteensä	-2,1	-7,0	-7,0	-7,0	-7,0

7.6. Hallintopalvelut -palvelukeskus

7.6.1. Toimielin yhteensä

KUVAUS

Hallintopalvelut -palvelukeskus sisältää seuraavat vastuualueet: 1) hallinto- ja talouspalvelut (keskitetty yleishallinto, tietohallinto, asiakirjahallinto ja arkistotoimi, taloushallinto, sisäinen valvonta ja riskienhallinta) 2) keskitetty henkilöstöhallinto 3) ruoka- ja siivouspalvelut. Vastuuhenkilö palvelukeskuksen osalta on talous- ja henkilöstöjohtaja. Ruoka- ja siivouspalveluista ruoka- ja siivouspalvelupäällikkö.

TOIMINNALLISET MUUTOKSET

Hallintopalveluista talouden osalta on haettu lopetettavaksi Controllerin virka (khal 30.10.2023). Tämän sijaan esitetään henkilöstösihteerille pysyvää toimea hallintopalveluissa, eli kustannusvaikutusta ei ole.

Palvelukeskuksen kanssa tehtävä yhteistyö ja kustannusten nousu ovat olleet vuonna 2023 koajan pinnalla. Päätös palvelukeskuksen vaihdosta konkretisoitui keväällä 2023 ja uusi toimija aloittaa vuonna 2024 alusta. Loimijoen kuntapalvelut tuottavat talous- ja henkilöstöhallinnon palveluita Hausjärven kunnalle suoriteperusteisen hinnoittelun avulla. Ohjelmistot vaihtuvat myös käyttäjille vuoden 2024 alusta ja ovat sen jälkeen CGI:n ohjelmistoja (Populus, Rondo ja Raindance).

STRATEGISET VUOSITAVOITTEET

Tavoite

Kehittyvä kunta

Huolehditaan talouden suunnittelusta ja ajanmukaisesta seurannasta.

Huolehditaan sisäisen valvonnan ohjeiden sekä riskienhallinnan ajanmukaisuudesta. Päivitetään ohjeistus ajantasalle.

Selkeytetään sisäisiä prosesseja ja luodaan toimivia käytäntöjä

Otetaan sähköinen arkistointi koko kunnan käyttöön

Me tarjoamme mahdollisuudet hyvään elämään

Toimivat ja hyvinvoivat työyhteisöt: Sairauspoissaolojen määrä vähenee ja panostetaan ennaltaehkäisyyn. Huolehditaan työhyvinvoinnista ja työkyvyn ylläpidosta yhdessä työterveyshuollon kanssa.

Talouden tasapaino: Kunnan valtuuston tekemiin talouslinjauksiin perustuva talousarviovalmistelu. Tilinpäätöksen tulos on vähintään talousarvion mukainen ja investoinnit toteutuvat enintään talousarvion mukaisina.

Seurataan ja toimeenpannaan henkilöstöohjelman tavoitteita.

Kehitetään sisäisiä palveluita ja luodaan yhtenäisiä käytäntöjä.

Huolehditaan palveluiden järjestämisestä ja tuottamisesta kustannustehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti.

Me teemme Hausjärven – Kaikki tekemään yhdessä!

Kehitämme tietojohdantamista ja talous- sekä henkilöstöraportointia. Tärkeässä roolissa on ajantasainen ja laadukas talousraportointi.

Palvelukeskuksen toimivuuteen panostaminen ja uuden palvelukeskuksen yhteistyön aloitus.

Yhteistyön kasvattaminen sidosryhmien kanssa

HALLINTOPALVELUT -PALVELUKESKUS TALOUSLUVUT (ULKOISET)

(Luvut 1 000 euroja)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	136,9	119,7	86,3	86,3	86,3
Toimintakulut	-3 666,5	-2 793,8	-2 853,2	-2 853,2	-2 853,2
Toimintakate	-3 529,6	-2 674,1	-2 766,8	-2 766,8	-2 766,8
Poistot	-44,1	-150,7	-70,0	-70,0	-70,0
Netto yhteensä	-3 573,7	-2 824,8	-2 836,8	-2 836,8	-2 836,8

7.6.2. Keskitetty henkilöstöhallinto

TEHTÄVÄN KUVAUS

Keskitetty henkilöstöhallinto sisältää seuraavat toiminnot: 1) henkilöstöhallinto, 2) henkilöstöedut ja 3) työsuojelu ja yhteistoiminta.

Palkanlaskentapalvelut hankitaan Kuntien Hetapalvelut Oy:ltä vuoteen 2023. Vuodesta 2024 alkaen palkanlaskentapalvelut siirtyvät Loimijoen kuntapalveluille.

Vastuhenkilö on talous- ja henkilöstöpäällikkö.

TOIMINNALLISET MUUTOKSET

Loimijoen kuntapalvelut aloittavat henkilöstöhallinnon palvelutoimittajana vuodesta 2024. Tämä tuo muutosta alkuvuoteen ja myös käyttäjien ohjelmat vaihtuvat Personecista Populukseen.

Sähköisiä palveluita otetaan enemmän käyttöön lomakkeiden muodossa, sekä perehdyttämisalusta tulee olemaan sähköinen. Henkilöstöhallinnossa henkilöstösuunnittelijan vakituinen toimi perustetaan 2024. Tällä hetkellä määräaikainen henkilöstösihteeri on toukokuun loppuun, mutta tarvetta on tästä eteenpäin myös henkilöstöresursseille.

VUOSITAVOITTEET

Tavoite

Kehittyvä kunta

Henkilöstöohjelman laatiminen ja hyväksyminen käyttöön.

Henkilöstöohjelmasta viestiminen henkilöstölle ja esimiehille sekä henkilöstöohjelman mukaisten toimenpiteiden käynnistäminen.

Me tarjoamme mahdollisuudet hyvään elämään

Toimivat ja hyvinvoivat työyhteisöt: Sairauspoissaolojen määrä vähenee ja panostetaan ennaltaehkäisevään työhön.

Henkilökohtaisen työsuorituksen arvioinnin tueksi laadittu mittaristo henkilökohtaisten lisien myöntämiselle (HTA-arviointijärjestelmä) otetaan käyttöön.

Henkilöstöohjelmasta viestiminen henkilöstölle ja esimiehille sekä henkilöstöohjelman mukaisten toimenpiteiden käynnistäminen.

Sairauspoissaoloja ja erityisesti niiden pitkittymistä ehkäiseviä toimenpiteitä kehitetään yhteistyössä työterveyshuollon kanssa.

Panostetaan työsuojeluprosesseihin.

Me teemme Hausjärven – Kaikki tekemään yhdessä!

Kannustamme henkilöstölähtöiseen kehittämiseen: Johtoryhmässä käsiteltyjen kehittämisideoiden määrä; kuntatasolla vähintään 5 kehittämisideaa vuodessa.

Henkilöstölähtöisen kehittämisen toimintamallin ylläpitäminen ja vahvistaminen organisaatiossa. Kannustetaan "Lupa tehdä toisin ja lupa kehittää" -ajattelumallilla työskentelyyn.

Panostetaan perehdyttämiseen uuden sähköisen perehdyttämisalustan luomisella ja käytönotolla. Myös yleinen perehdyttämisohjeistus päivitetään.

KESKITETTY HENKILÖSTÖHALLINTO TALOUSLUVUT (ULKOISET)

(Luvut 1 000 euroja)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	30,1	31,0	23,1	23,1	23,1
Toimintakulut	-301,4	-262,9	-297,4	-297,4	-297,4
Toimintakate	-271,3	-231,9	-274,3	-274,3	-274,3
Poistot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto yhteensä	-271,3	-231,9	-274,3	-274,3	-274,3

7.6.3. Hallinto- ja talouspalvelut

TEHTÄVÄN KUVAUS

Talous- ja hallintopalvelut sisältävä seuraavat toiminnot: talouspalvelut, hallintopalvelut ja tietohallintopalvelut.

Talouspalvelut toiminto koostuu talousohjauksesta, talouspalveluiden koordinoinnista ja kehittämisestä, rahoituksen järjestämisestä ja riskienhallinnasta.

Talousohjaus vastaa kunnan talouden suunnittelusta ja seurannasta, talousarvion ja -suunnitelman valmistelusta ja raportoinnista mukaan lukien osavuosisikatsauksista.

Talouspalvelut vastaa ostopalveluna ja sisäisesti tuotettavien kirjanpito- ja tilinpäätöstehtävien, ostolaskujen käsittelyn ja -reskontran, myyntilaskutuksen- ja perintätehtävien, ulkoisen ja sisäisen laskentatoimen ja niihin liittyvien tietojärjestelmien järjestämisestä, ohjauksesta sekä kehittämisestä sekä tilinpäätöksen koostamisesta.

Rahoitus vastaa lyhyt- ja pitkäaikaisesta varainhankinnasta ja sen riittävydestä, rahoitus- ja koriskien hallinnasta, leasingrahoituksen puitesopimuksista, sijoitustoiminnasta, likviditeetin ja tilien hallinnasta, ulkoisista pankki- ja rahoittajasuhteista sekä näiden osa-alueiden kehittämisestä.

Riskienhallinta vastaa riskienhallinnan koordinoinnista, ohjauksesta ja kehittämisestä, kattavan ja ajantasaisen vakuutusturvan varmistamisesta.

Hallintopalvelut toiminto koostuu asiakirjahallinnosta, kokousten valmistelun ja päätöksenteon tuesta, kunnan virastopalveluista sekä yleishallinnon järjestelyistä. Hallintopalvelut koordinoi myös kunnan hankintoja.

Asiakirjahallinto vastaa kunnan asiakirjahallinnon ja arkistoimen järjestämisestä ja sähköisistä asiahallinta- arkisto- allekirjoitusjärjestelmistä sekä kehittää näitä.

Kokousten valmistelu ja päätöksenteon tuki vastaa valtuuston ja -hallituksen kokousten valmistelusta, kunnan tasoisesti valmistelun ja päätöksenteon kehittämisestä sekä ohjauksesta.

Kokousten valmistelu ja päätöksenteon huolehtii valtuuston, hallituksen ja kunnan johtajan toimintaedellytyksistä, päätösvalmistelusta, täytäntöönpanosta, päätöksenteon käytännön järjestelyistä ja sihteeritehtävistä.

Virastopalvelut vastaa palvelupiste Monikon toiminnasta, kunnan viraston kopiointi ja postitus, toimistotarvike palveluista sekä kunnan löytöeläinpalveluista.

Yleishallinnon järjestelyt ohjaavat ja kehittävät kunnan hallintomenettelyä sekä ylläpitävät johdosääntöä, hankintaohjetta ja muuta kunnan yleistä ohjeistusta. Yleishallinnon järjestelyt huolehtivat yleisten vaalien järjestämisestä. Puhelunvälitys ostetaan ulkopuoliselta toimijalta.

ICT-palvelut ja tietohallintopalvelut toteutetaan yhteistyössä Lopen kunnan kanssa. Tietohallinnon palveluyksikkö vastaa kunnan toiminnan ja palveluiden digitalisoinnin kokonaissuunnittelusta ja toteutuksesta, IT-toimittajien ohjauksesta ja IT-palvelujen elinkaarenhallinnasta, tietohallinnon, tietotekniikan, tietoliikenteen, teletekniikan sekä tietohallinnon ohjelmistojen tarkoituksenmukaisesta kehittämisestä ja yhteensovittamisesta sekä IT-hankintojen suunnittelusta ja toteutuksesta. Lisäksi yksikkö vastaa tietojärjestelmien tietoturvan ja tietosuojan suunnittelusta, koordinoinnista, kehittämisestä, toteuttamisesta ja seurannasta.

Talous- ja henkilöstöjohtaja vastaa talous- ja hallintopalveluista, sisältäen myös arkistovastuun.

TOIMINNALLISET MUUTOKSET

Loimijoen kuntapalveluilla on vuodesta 2024 alkaen talouspalveluiden palvelukeskuksen rooli ja hinnoittelu perustuu suoritteisiin. Palvelukeskuksen vaihto tuo muutoksia taloushallinnon käytäntöihin. CGI on ohjelmistotoimittaja ja uudet ohjelmat korvaavat Unit4:n. Rondo, Raindance sekä raportoinnissa Tane sekä UDP tulevat Hausjärven kunnan käyttöön.

VUOSITAVOITTEET

Tavoite

Kehittyvä kunta

Taloudellisen tilanteen seuraaminen ja siihen nopeasti reagoiminen edellyttävät laadukkaita seuranta- ja ennustemenetelmiä. Pyritään järjestämään palvelut niin, että käytössä olisi laadukkaita seuranta- ja ennustemenetelmiä.

Me tarjoamme mahdollisuudet hyvään elämään

Talouden tasapaino: Tilinpäätöksen tulos on vähintään talousarvion mukainen ja investoinnit toteutuvat enintään talousarvion mukaisina.

Jatketaan kunnan arkistonmuodostuksen ja sitä koskevien suunnitelmien kehittämistä arkistolaitoksen antamien sähköisen arkistonmuodostuksen eAMS.määritysten mukaisesti ja otetaan käyttöön sähköisen arkistoinnin ratkaisu.

Ollaan aktiivisesti mukana julkisen hallinnon sähköisten palveluiden käyttöönotossa.

Me teemme Hausjärven – Kaikki tekemään yhdessä!

Palvelukeskus vaihdoksen sujuva siirto sekä palveluiden pystyttäminen sujuvasti Loimijoen kuntapalveluiden kanssa.

Kehitetään ICT-toimintaa ja pyritään hyödyntämään digitalisaatiota asiakaslähtöisesti.

HALLINNON SISÄISET PALVELUT TALOUSLUVUT (ULKOISET)

(Luvut 1 000 euroja)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	88,9	65,9	31,6	31,6	31,6
Toimintakulut	-1 319,6	-1 105,9	-1 105,4	-1 105,4	-1 105,4
Toimintakate	-1 230,7	-1 040,0	-1 073,8	-1 073,8	-1 073,8
Poistot	-33,6	-134,6	-45,6	-45,6	-45,6
Netto yhteensä	-1 264,3	-1 174,6	-1 119,4	-1 119,4	-1 119,4

7.6.4. Ruoka- ja siivouspalvelut

TEHTÄVÄN KUVAUS

Ruoka- ja siivouspalvelut tuottaa ruoka- ja siivouspalvelun Monnin, Eskon, Ryttylän ja Oitin alakouluihin, Hausjärven yläasteelle ja lukioon sekä Hikiän, Kirkonkylän, Ryttylän ja Oitin päiväkoiteihin. Lisäksi yksikkö tuottaa siivouspalvelun kirjastoon ja kunnantaloon.

Vastuhenkilö on ruoka- ja siivouspalvelupäällikkö.

TOIMINNALLISET MUUTOKSET

Uusi keskuskeittiö aloittaa toimintansa Hausjärven yhtenäiskoulun tiloissa 29.7.24 alkaen. Ruoka- ja siivouspalvelujen työnmitoitusta selvitetään ulkopuolisen konsultin sekä sisäisten toimien avulla.

VUOSITAVOITTEET

Tavoite

Kehittyvä kunta

Yksikön tiedottamista kehitetään ylläpitämällä tietosisältöä kunnan verkkosivuilla sekä hyödyntämällä sosiaalisen media kanavia

Vuonna 2019 käyttöön otettu ruokapalvelun toimintaohjausjärjestelmä on käytössä kaikkine ominaisuuksineen

Me tarjoamme mahdollisuudet hyvään elämään

Ruokalistapohjainen palautekanava aktivoidaan käyttöön

Me teemme Hausjärven – Kaikki tekemään yhdessä!

Ruoka- ja siivouspalvelut -yksikköä kehitetään henkilöstölähtöisesti ylläpitämällä työpajakäytäntöä, jossa työtetään ja ratkotaan yhteisiä asioita

RUOKA- JA SIIVOUSPALVELUT TALOUSLUVUT (ULKOISET)

(Luvut 1 000 euroja)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	17,8	22,8	31,6	31,6	31,6
Toimintakulut	-2 045,4	-1 424,9	-1 450,3	-1 450,3	-1 450,3
Toimintakate	-2 027,6	-1 402,1	-1 418,7	-1 418,7	-1 418,7
Poistot	-10,5	-16,1	-24,4	-24,4	-24,4
Netto yhteensä	-2 038,1	-1 418,2	-1 443,1	-1 443,1	-1 443,1

TUNNUSLUVUT

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Vuoden ateriasuoritteet		254 000	251 406	251 406	251 406
Vuoden aikana siivottavat ne- liömetrit		21 880	21 738	21 738	21 738

7.7. Elinvoimapalvelut -palvelukeskus

7.7.1. Toimielin yhteensä

KUVAUS

Elinvoimapalvelut -palvelukeskus sisältää seuraavat tulosalueet: elinkeinojen kehittäminen (ml. markkinointi), EU- tuet, maataloustoimi, joukkoliikenne, kansainvälinen toiminta, työllistäminen ja maahanmuuttoasiat (ml. siviilipalvelus). Elinvoimapalveluiden asioita käydään läpi elinvoima-toimikunnassa. Lisäksi palvelukeskuksen alla toimii ympäristölautakunta. Uusien yrittäjien neuvontapalvelut toteutetaan Yritysvoimala oy:ssä.

Vastuhenkilö on kunnanjohtaja.

Elinvoimapalvelut -palvelukeskuksen tehtävä on edistää ja kehittää kunnassa asumista, työllisyyttä ja yrittämistä. Tätä tehtävää palvelukeskus toteuttaa ympäristöä ja kunnan erityispiirteitä kunnioittaen, yhdessä eri toimijoiden kanssa paikallisesti ja seudullisesti.

Elinvoimapalvelut -palvelukeskuksella on käytettävissään seuraavat valtuuston päättämät määrärahat ja tuloarviot. Talousarviovuoden luvut ovat sitovia ja suunnitelmavuosien luvut ohjeellisia.

TOIMINNALLISET MUUTOKSET

STRATEGISET VUOSITAVOITTEET

Tavoite

Kehittyvä kunta

Hausjärvi on yrittäjyyden ykköskunta maakunnassa: Maakunnallinen kärkisija Suomen yrittäjien yrittäjyysbarometrissa. Suosittelemme yrityksen sijaintikunnaksi (vähintään 8 mitta-asteikolla 0-10)

Nopea kaavoitusprosessien läpivienti: Kaavat valmistuvat tavoiteaikataulussa; asemakaavojen läpivienti 6-12 kuukaudessa.

Me tarjoamme mahdollisuudet hyvään elämään

Työmarkkinatuen seuranta aktiivitoimenpiteissä: Aktivointiaste ja kunnan osarahoittama työmarkkinatuki; Yli 30 % työttömistä on aktiivitoimenpiteissä, kunnan työmarkkinatuen rahoitusosuus on alle 180 000 euroa.

Vastaamme ympäristölautakunnassa mahdollisimman nopeasti asiakkaan yhteydenottoihin. Pyrimme vastaamaan laaja-alaisiin kysymyksiin kootusti (ns. yhden luukun periaate).

Ympäristölupien ja maa-aineslupien käsittelyaikataulu: 6–12 kuukautta, kun hakemukset ovat käsittelykelpoisia.

Me teemme Hausjärven – Kaikki tekemään yhdessä!

Kunta on mukana vähintään 10:ssä kunnan eri taajamissa järjestettävissä yleisötaapahtumissa

ELINVOIMAPALVELUT -PALVELUKESKUS TALOUSLUVUT (ULKOISET)

(Luvut 1 000 euroja)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	459,9	337,5	364,0	364,0	364,0
Toimintakulut	-1 198,0	-1 495,0	-1 671,4	-1 671,4	-1 671,4
Toimintakate	-738,1	-1 157,5	-1 307,4	-1 307,4	-1 307,4
Poistot	-2,6	-15,6	-14,5	-14,5	-14,5
Netto yhteensä	-740,8	-1 173,1	-1 321,9	-1 321,9	-1 321,9

7.7.2. Elinkeinojen kehittäminen

TEHTÄVÄN KUVAUS

Elinkeinojen kehittämiseen kuuluvat seuraavat toiminnot: elinkeinojen kehittäminen (ml. markkinointi), EU- tuet, maataloustoimi, joukkoliikenne, kansainvälinen toiminta ja työllistäminen ja maahanmuuttoasiat (ml. siviilipalvelus).

Matkailu-, kulttuuri- ja tapatumakohteiden markkinointia tehdään yhdessä Riihimäen ja Lopen kuntien kanssa Visit Riihimäki toimintaympäristössä, jota hallinnoi Riihimäen tilat ja kehitys.

Hausjärvi osallistuu Suomen kasvukäytävän yhteistyöverkoston, jossa tavoitteena on edistää Helsingistä Seinäjoelle älykkäitä ihmisten, tavaroiden, palveluiden sekä osaamisen liikkumisratkaisuja.

Vastuuhenkilönä on kunnanjohtaja.

TOIMINNALLISET MUUTOKSET

VUOSITAVOITTEET

Tavoite

Kehittyvä kunta

Hausjärvi on yrittäjyyden ykköskunta maakunnassa: Maakunnallinen kärkisija Suomen yrittäjien kuntabarometrissa.

Me tarjoamme mahdollisuudet hyvään elämään

Työmarkkinatuen seuranta aktiivitoimenpiteissä: Aktivointiaste ja kunnan osarahoittama työmarkkinatuki; Yli 30 % työttömistä on aktiivitoimenpiteissä, kunnan työmarkkinatuen rahoitusosuus on alle 180 000 euroa.

ELINKEINOELÄMÄN KEHITTÄMINEN TALOUSLUVUT (ULKOISET)

(Luvut 1 000 euroja)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	232,8	166,5	205,6	205,6	205,6
Toimintakulut	-824,2	-942,0	-1 142,0	-1 142,0	-1 142,0
Toimintakate	-591,5	-775,5	-936,4	-936,4	-936,4
Poistot	-2,6	-15,6	-14,5	-14,5	-14,5
Netto yhteensä	-594,1	-791,1	-950,9	-950,9	-950,9

7.7.3. Ympäristölautakunta

TEHTÄVÄN KUVAUS

Ympäristölautakuntaan kuuluvat toiminnot kaavoitus ja maankäytön suunnittelu, ympäristöasiat, rakennusvalvonta ja hallinto.

Vastuhenkilö on rakennustarkastaja.

Kaavoitusta ja maankäyttöä toteutetaan kunnanhallituksen linjaamien ohjeiden ja päätösten mukaisesti. Kaavoitus mahdollistaa asumisen, liikkumisen ja palveluiden kehittämisen kunnan taajamissa. Tavoitetasona on joustava, kunnan kehitystä ja palveluita tukeva kaavoitus.

Taajamien asemakaavoja ajantasaistetaan kaavoitussuunnitelman ja esiin nousevien tarpeiden mukaisesti. Oitissa ja Ryttylässä käynnistetyt asemakaavamuutokset saatetaan loppuun. Monniin kaavoitetaan uusi pientalovaltainen alue Monninlinjan varteen. Vireillä olevan Oitin osayleiskaavan valmistelua jatketaan laatimalla kaavatyön edellyttämiä selvityksiä.

Rakennusvalvonnan toiminta painottuu lakisäätöihin tehtäviin. Merkittävä osuus työn kuvaan on rakentamiseen painottuva neuvonta, rakentamismahdollisuuksien selvittäminen ja suunnittelun ohjaustyö.

Rakennusluvitusta painottuu suhdanteiden mukaisesti.

Uudispientalorakentamisen arvioidaan pysyvän vuoden 2023 tasolla. Käyttötarkoituksen muutokset ja haja-asutusalueelle suuntautuva rakentaminen pysyvät arvioiden mukaan vuoden 2023 tasolla. Talouden taantuma vaikuttaa heikentävästi rakentamiseen.

Rakennusvalvonnan ohjelmistojen kustannusten nousu tulee rasittamaan rakennusvalvonnan taloutta ja luo korotuspainetta lupamaksuihin.

Muuttuva lainsäädäntö ja uudet ohjelmistot edellyttävät jatkuvaa koulutusta.

Ympäristötoimi vastaa kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle kuuluvista lakisäätöistä viranomaistehtävistä sekä muista sille säädetyistä tehtävistä. Viranomaistehtävät ovat pääosin lupa- ja valvontatyötä ja muihin tehtäviin kuuluu muun muassa neuvonta- ja ohjaustyö sekä ympäristönsuojelun edistäminen kunnassa.

Ympäristötoimelle kuuluvista lakisäätöistä tehtävistä suoriudutaan kohtuullisessa ajassa. Luvitustyön määrä riippuu yritystoiminnan ja toimintojen luvanvaraisuudesta, lupahakemukset pyritään käsittelemään ja ratkaisemaan ympäristölautakunnassa noin vuoden kuluessa. Ympäristönsuojelun edistämistyötä tehdään resurssien puitteissa.

Ympäristötoimi suorittaa luvitettujen ja rekisteröityjen kohteiden valvontaa ympäristönsuojelun valvontasuunnitelman sekä saatujen ilmoitusten perusteella. Maa-ainesten ottamistoiminnan valvontaa suoritetaan vuosittain sekä muuta ympäristötoimelle kuuluvaa valvontatyötä siten kuin siitä on säädetty jätelaissa, vesilaissa, luonnonsuojelulaissa, vesihuoltolaissa, maasto- ja vesiliikennelaeissa sekä ulkoilulaissa.

Ympäristötoimessa neuvonta on merkittävä osa työmäärästä, joka painottunee jäte- ja jätevesiasioihin.

Vesihuoltoon liittyvä kiinteistökartoitus-projekti jatkuu vuonna 2024.

TOIMINNALLISET MUUTOKSET

VUOSITAVOITTEET

Tavoite

Kehittyvä kunta

Joustava kaavoitusprosessin läpivienti: Hankkeet etenevät aikataulussa ja täyttävät niille asetetut tavoitteet sisällön ja laadun osalta. Kaavoituksella pyritään tukemaan kunnan pitovoimaa, kasvua ja yrittäjyyttä sekä tarjoamalla monipuolisia tontteja erilaisiin tarpeisiin.

Ympäristötoimi pyrkii vastaanottamiensa hakemusten osalta niiden joustavaan ja ripeään käsittelyyn.

Rakennusvalvonta pyrkii ennakko-ohjauksella opastamaan asiakasta ja löytämään sopivat ratkaisumallit.

Laaditaan kunnan ilmasto-ohjelma.

Kannustamme kuntalaisia, alueemme yrityksiä ja muita toimijoita hakemaan tietoa uusimpien ilmastoteknologioiden käyttöönotosta.

Me tarjoamme mahdollisuudet hyvään elämään

Vastaamme mahdollisimman nopeasti asiakkaan yhteydenottoihin. Pyrimme vastaamaan laaja-alaisiin kysymyksiin kootusti (ns. yhden luukun periaate).

Ympäristölupien ja maa-aineslupien käsittelyaikataulu: 6–12 kuukautta, kun hakemukset ovat käsittelykelpoisia.

Rakennuslupien käsittelyaikataulu: 2–8 viikkoa, kun hakemukset ovat myöntökelpoisia.

Me teemme Hausjärven – Kaikki tekemään yhdessä!

Toimialueemme asiakkaiden ohjauksen/neuvonnan parantaminen: hakemusten täydennystarpeiden pienentäminen ja lupakäsittelyiden nopeutuminen; lupahakemukset täydellisempiä.

YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA TALOUSLUVUT (ULKOISET)

(Luvut 1 000 euroja)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	227,1	171,0	158,4	158,4	158,4
Toimintakulut	-373,8	-553,0	-529,4	-529,4	-529,4
Toimintakate	-146,7	-382,0	-371,0	-371,0	-371,0
Poistot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto yhteensä	-146,7	-382,0	-371,0	-371,0	-371,0

TUNNUSLUVUT

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Henkilöstön määrä	5	5	6	6	6
Rakennusluvut, yhden asunnon talot (uudet)	9	7	7	7	10
Rakennusluvut, rivitalot (uudet)	4	1	1	1	1
Rakennusluvut, käyttötarkoituksen muutos asunnoksi	1	2	2	2	2
Rakennusluvut, muut	123	100	100	100	100

7.8. Sivistyslautakunta

7.8.1. Toimielin yhteensä

KUVAUS

Sivistyslautakunnan vastuulla ovat seuraavat tulosalueet: hallintopalvelut, varhaiskasvatus, peruskoulut, toisen asteen koulutus, kulttuuri- ja museotoimi, liikunta- ja nuorisotoimi, kirjasto- ja kansalaisopisto.

Sivistyslautakunnan toiminta-ajatus: Sivistyslautakunta vastaa toimialaansa kuuluvien palvelujen ajanmukaisesta, kustannus- ja arvotietoisesta järjestämisestä hausjärveläisille käytössä olevien voimavarojen mukaan.

TOIMINNALLISET MUUTOKSET

STRATEGISET VUOSITAVOITTEET

Tavoite

Kehittyvä kunta

Jatko-opiskeluun yhteishaun kautta päässeet Hausjärveltä päättötodistuksen saaneista (%); Tyydyttävä taso 95%, hyvä taso 98%

Lasten ja nuorten liikuntaharrastusten lisääminen; Liikuntakerhojen ympärivuotinen tarjonta neljässä taajamassa.

Lasten ja nuorten päihdevalistus yhteistyössä sidosryhmien kanssa (vanhempaintoimikunnat, urheiluseurat,...); Jokaisella koululla on järjestetty vähintään yksi tilaisuus.

Me tarjoamme mahdollisuudet hyvään elämään

Lukio-opetuksen säilyminen kunnassa; Hausjärven perusopetuksen päättötodistuksen saaneista, lukioon hakeutuvista nuorista, 45 % hakee oman kunnan lukioon.

Varhaiskasvatuspalveluiden monipuolinen tarjonta; Tarjolla neljä erimuotoa varhaiskasvatuspalveluista.

Kouluviihtyvyyden lisääminen; 1. Kiusaamisen vastaisen toimintamallin laatiminen ja jalkauttaminen 2. K-0- mallin käyttöönotto.

Hyvinvointityön kehittäminen kunnassa; 1. Hyte-kertoimen nostaminen vuoden 2023 arvosta.

Me teemme Hausjärven – Kaikki tekemään yhdessä!

Tavoite

Maakunnallisessa yhteistyössä mukana oleminen; Maakunnallisten yhteistyöhankkeiden määrä

SIVISTYSLAUTAKUNTA TALOUSLUVUT (ULKOISET)

(Luvut 1 000 euroja)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	1 483,3	1 369,3	1 232,3	1 232,3	1 232,3
Toimintakulut	-14 165,2	-14 113,0	-14 766,7	-14 766,7	-14 766,7
Toimintakate	-12 681,8	-12 743,7	-13 534,5	-13 534,5	-13 534,5
Rahoitustuotot ja -kulut	-3,2				
Poistot	-13,6	-20,1	-18,5	-18,5	-18,5
Netto yhteensä	-12 698,6	-12 763,8	-13 553,0	-13 553,0	-13 553,0

7.8.2. Sivistyksen hallintopalvelut

TEHTÄVÄN KUVAUS

Hallintopalveluihin kuuluvat luottamushenkilöhallinto ja lautakunnan hallintopalvelut. Vastuuhenkilö on sivistysjohtaja.

TOIMINNALLISET MUUTOKSET

VUOSITAVOITTEET

Tavoite

Kehittyvä kunta

Lakimuutoksiin reagointi ja niihin valmistautuminen sivistyspalveluissa

Me tarjoamme mahdollisuudet hyvään elämään

Koulukuljetusten suunnittelu ja järjestäminen

Me teemme Hausjärven – Kaikki tekemään yhdessä!

Palautteen kerääminen toiminnasta; Palautteen keräämisen suunnitelma sivistystoimialalle.

Yhteistoiminta Kanta-Hämeen hyvinvointialueen kanssa

HALLINTOPALVELUT TALOUSLUVUT (ULKOISET)

(Luvut 1 000 euroja)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	250,7	271,3	102,6	102,6	102,6
Toimintakulut	-790,6	-908,6	-580,4	-580,4	-580,4
Toimintakate	-539,8	-637,3	-477,8	-477,8	-477,8
Rahoitustuotot ja –kulut	-3,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Poistot	-13,6	-20,1	-18,5	-18,5	-18,5
Netto yhteensä	-523,0	-657,4	-496,3	-496,3	-496,3

TUNNUSLUVUT

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Henkilöstön määrä	4	5	6	6	6
Sivlan kokoukset	11	11	11	11	11
Sivlan kokousten asiat	49	90	70	70	70
Sivistystoimen johtajan päätökset	148	600	600	600	600
Varhaiskasvatuspäällikön päätökset	1 539	1 600	1 520	1 500	1 490
Osastosihteerin päätökset	77	70	70	70	70
Koulujen rehtoreiden päätökset	227	1 800	1 800	1 800	1 800
Rehtorikokoukset	12	10	10	10	10
Kustannukset, €/asukas	50	68	63	63	63

7.8.3. Varhaiskasvatus

TEHTÄVÄN KUVAUS

Varhaiskasvatukseen kuuluvat tulosityksiköt:

- Päiväkotihoido: Hikiän, Oitin, Ryttylän ja Kirkonkylän päiväkodit sekä Monnin, Eskon, Ryttylän ja Oitin koulun esiopetuksen täydentävä varhaiskasvatus
- Lastenhoidontuet: palveluseteli, yksityishoidon tuki ja lastenkotihoidontuki
- Erityisvarhaiskasvatus

Vastuuhenkilö on varhaiskasvatuspäällikkö, joka toimii varhaiskasvatuksen alueen esihenkilönä.

TOIMINNALLISET MUUTOKSET

Mahdolliset muutokset palveluverkkoselvityksestä tehtyjen päätösten perusteella.

Ryttylän päiväkotiin avattu syksyllä 2023 neljäs lapsiryhmä; alle 3-vuotiaiden määrä varhaiskasvatuksessa on lisääntynyt.

VUOSITAVOITTEET

Tavoite

Kehittyvä kunta

Henkilöstömäärän suhteuttaminen kunnallisessa varhaiskasvatuksessa olevien lasten määrään.

Me tarjoamme mahdollisuudet hyvään elämään

Tarjolla on neljä eri muotoa varhaiskasvatuspalveluista

Varhaiskasvatustilain mukaan arviointi on pakollista toteuttaa. Kunnallisessa varhaiskasvatuksessa olemme liittyneet Karvin suunnittelemaan ja järjestämään Valssi-arviointijärjestelmään. Ohjelma toimii Vardan kautta.

Me teemme Hausjärven – Kaikki tekemään yhdessä!

Huoltajien ja lasten osallisuuden lisääminen varhaiskasvatuksessa sähköisen toiminnanohjausjärjestelmän avulla.

Digitaalisuus ja monilukutaito varhaiskasvatuksessa; uusien laitteiden ja oppimishjelmien myötä lapset harjoittelevat turvallista toimintaa sähköisten laitteiden parissa.

VARHAISKASVATUS TALOUSLUVUT (ULKOISET)

(Luvut 1 000 euroja)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	329,6	277,1	350,8	350,8	350,8
Toimintakulut	-3 125,2	-3 097,9	-3 594,2	-3 594,2	-3 594,2
Toimintakate	-2 795,6	-2 820,8	-3 243,4	-3 243,4	-3 243,4
Poistot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto yhteensä	-2 795,6	-2 820,8	-3 243,4	-3 243,4	-3 243,4

TUNNUSLUVUT

	TP	TA	TA	TS	TS
	2022	2023	2024	2025	2026
Henkilöstön määrä	46	43	53	48	45
Lapset kunnallisessa päivähoi- dossa	198	180	227	200	190
Lapset kotihoidon tuella	53	50	52	50	50
Lapset yksityisen hoidon tuella	0	0	0	0	0
Lapset palvelusetelillä	106	80	105	85	80

7.8.4. Peruskoulut

TEHTÄVÄN KUVAUS

Peruskoulutukseen kuuluvat tulosyksikköinä esiopetus, peruskoulut, koululaisten iltapäivätoiminta sekä koulun tukitoiminnot.

Vastuhenkilö on kunkin koulun toiminnasta vastaava rehtori. Muun toiminnan osalta vastuhenkilö on sivistysjohtaja.

TOIMINNALLISET MUUTOKSET

Uusi erityisluokanopettajan virka 1.8.2024 alkaen. Uusi koulunkäynninohjaajan vakanssi 1.8.2024 alkaen.

VUOSITAVOITTEET

Tavoite

Kehittyvä kunta

Tieto- ja viestintätekniikan hyödyntäminen opetuksessa; 1. Opettajien jatkuva koulutus. 2. Ajantasainen välineistö.

Me tarjoamme mahdollisuudet hyvään elämään

Kouluviihtyvyyden lisääminen; 1. Kiusaamisen vastaisen toimintamallin laatiminen ja jalkauttaminen 2. K-0- mallin käyttöönotto.

Me teemme Hausjärven – Kaikki tekemään yhdessä!

Sähköisen asioinnin lisääminen; Oppilastietojärjestelmän mahdollisuuksien hyödyntäminen.

PERUSKOULUT TALOUSLUVUT (ULKOISET)

(Luvut 1 000 euroja)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	748,2	652,8	621,9	621,9	621,9
Toimintakulut	-8 752,3	-8 566,2	-8 834,7	-8 834,7	-8 834,7
Toimintakate	-8 004,1	-7 913,4	-8 212,9	-8 212,9	-8 212,9
Poistot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto yhteensä	-8 004,1	-7 913,4	-8 212,9	-8 212,9	-8 212,9

TUNNUSLUVUT

	TP	TA	TA	TS	TS
	2022	2023	2024	2025	2026
Opetushenkilöstö	82	85	83	83	83
Avustajat, oppilashuolto	36	37	37	37	37
Esiopetusoppilaat	93	70	70	60	60
1–6-luokkalaiset	646	630	630	580	530
7–9-luokkalaiset	232	240	280	290	300
Eskon koulu, erityisopetus	25	40	30	30	30
Oppilaat yhteensä	996	980	1 010	960	920
Aamu- ja iltapäivätoimintapisteet	5	5	5	5	5
Esiopetusoppilas €/vuosi	6 947	6 000	5 600	6 500	6 500
Perusopetusoppilas €/vuosi	9 003	8 700	7 300	7 200	7 500
Kuljetusoppilaat 0–6 (sis. Eskon erityisopetus)	228	210	200	200	200
Kuljetusoppilaat 7–9	176	180	200	200	200
Kuljetusmenot yhteensä	882 643	877 000	934 000	934 000	934 000

7.8.5. Toisen asteen koulutus

TEHTÄVÄN KUVAUS

Toisen asteen koulutus sisältää toiminnot Hausjärven lukio ja musiikkikoulut.

Vastuuhenkilö on lukion osalta koulun rehtori, muun koulutuksen osalta sivistysjohtaja.

TOIMINNALLISET MUUTOKSET

Ei toiminnallisia muutoksia.

VUOSITAVOITTEET

Tavoite

Kehittyvä kunta

Hausjärven lukion toiminnan vahvistaminen; Oman lukion markkinointi seudullisesti perusopetuksen oppilaille.

Me tarjoamme mahdollisuudet hyvään elämään

Lukio-opetuksen kehittäminen; Henkilöstön jatkuva koulutus painopisteenä opetussuunnitelma- ja lakimuutokset.

Me teemme Hausjärven – Kaikki tekemään yhdessä!

Hyvä yhteistyö kodin ja koulun välillä; 1. Järjestetyt vanhenpainillat 2. yhteisöllinen opiskelijahuolto - 4 kokousta lukuvuodessa.

TOISEN ASTEEN KOULUTUS TALOUSLUVUT (ULKOISET)

(Luvut 1 000 euroja)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	3,8	1,9	0,8	0,8	0,8
Toimintakulut	-553,8	-603,0	-643,6	-643,6	-643,6
Toimintakate	-550,0	-601,1	-642,8	-642,8	-642,8
Poistot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto yhteensä	-550,0	-601,1	-642,8	-642,8	-642,8

TUNNUSLUVUT

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Henkilöstön määrä	4	4	4	4	4
Opiskelijat	48	44	48	53	55
Suoritetut yo-tutkinnot	19	18	16	11	20
Musiikinopiskelijat	43	43	43	43	43
Lukion oppilas, euroa/vuosi	13 652	12 500	12 300	11 100	10 700
Musiikkiopistolainen, euroa/vuosi	912	1 100	1 100	1 100	1 100

7.8.6. Hyvinvointipalvelut

TEHTÄVÄN KUVAUS

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan lakisääteinen tehtävä, johon kuuluvat muun muassa osaamisen ja kulttuurin, kunnan elinvoiman, paikallisen identiteetin ja demokratian edistäminen sekä elinympäristön kehittäminen. Se on toimintaa, jolla ennaltaehkäistään ongelmien syntymistä. Kuntalaisten hyvinvointia edistetään yhteistyössä eri sektoreiden, kuntalaisten, yhdistyksien ja paikallisten toimijoiden kanssa.

Nuorisotoimi tarjoaa monipuolista toimintaa kaikille hausjärveläisille nuorille mahdollisimman laajasti. Nuorisotoimi pyrkii tukemaan nuorten kasvua kohti aikuisuutta pitäen osallisuuden ja osallistamisen keskiössä.

Hausjärvellä on hyvä harrastaa. Liikuntatoimi tarjoaa monipuolisia liikuntapalveluita kaiken ikäisille ja erilaiset liikuntapaikat kutsuvat käyttäjiä ympäri vuoden.

Vastuhenkilö hyvinvointisuunnittelija.

TOIMINNALLISET MUUTOKSET

Liikunnan ohjaajan työsuhde syksystä 2024 alkaen.

VUOSITAVOITTEET

Tavoite

Kehittyvä kunta

Liikuntaneuvonnan rakenteiden juurruttaminen osaksi liikuntapalveluja ja vuosikellon luominen.

HYTE-kertoimen korottaminen vuodesta 2023. (Vuoden 2023 HYTE-kerroin 0,53)

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteiden kehittäminen ja vuosikellon luominen.

Me tarjoamme mahdollisuudet hyvään elämään

Nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen: Nuorisotoiminnan ja liikuntakerhotoiminnan järjestäminen neljässä taajamassa ympäri vuoden.

Koulunuorisotyötä tehdään kaikissa kunnan kouluissa: rakenteiden kehittäminen ja vuosikellon luominen.

Me teemme Hausjärven – Kaikki tekemään yhdessä!

Yhteistyö paikallisten seurojen ja yhdistysten kanssa: yhdistyksien välisen yhteistyön kehittäminen ja kaksi yhdistystapaamista vuodessa.

Liikuntatapahtumien järjestäminen ja tapahtumiin osallistuminen: 12 tapahtumaa vuodessa.

Nuorisovaltuusto järjestää nuorille tapahtuman kerran vuodessa.

HYVINVOINTIPALVELUT TALOUSLUVUT (ULKOISET)

(Luvut 1 000 euroja)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	63,3	63,7	63,8	63,8	63,8
Toimintakulut	-320,1	-421,0	-459,5	-459,5	-459,5
Toimintakate	-256,7	-357,3	-395,7	-395,7	-395,7
Poistot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto yhteensä	-256,7	-357,3	-395,7	-395,7	-395,7

TUNNUSLUVUT

	TP	TA	TA	TS	TS
	2022	2023	2024	2025	2026
Henkilöstön määrä	3	3	5	5	5
Liikuntatapahtumat	237	12	12	12	12
Ohjatut liikuntakerhot	363	400	200	200	200
Osallistujat	10 853	8 500	8 500	8500	8500
Liikuntakerrat	0	200	400	400	400
Nuorisoillat ja tapahtumat	476	400	400	400	400
Kävijät	9 641	5 000	5 000	5000	5000

7.8.7. Kirjastotoimi

TEHTÄVÄN KUVAUS

Yleisten kirjastojen tehtävänä on toteuttaa tiedollista ja kulttuurillista tasavertaisuutta, edistää väestön hyvinvointia, estää syrjäytymistä ja tukea sivistys- ja tietopääoman karttumista. Yleisten kirjastojen palvelut ovat kaikille avoimia ja peruspalvelut maksuttomia. Kunta vastaa siitä, että palvelut ovat kirjastolain mukaisia (Laki yleisistä kirjastoista 1492/2016).

Hausjärvellä on pääkirjasto ja kirjastoauto.

Vastuuhenkilö on kirjasto- ja kultturijohtaja

TOIMINNALLISET MUUTOKSET

Valtakunnallinen e- kirjaston aloittaminen.

VUOSITAVOITTEET

Tavoite

Kehittyvä kunta

Asiakaskyselyn tekeminen yhteistyössä RATAMO-kirjastojen kanssa kerran kahdessa vuodessa.

Koulu yhteistyön tekeminen; Kuusi käyntiä koululla vuodessa.

Me tarjoamme mahdollisuudet hyvään elämään

Pääkirjasto on avoinna ympäri vuoden.

Kirjastoauto kiertää ympäri kunnan aluetta; Kahden viikon kierron aikana pysäkkejä on 70-80 kappaletta.

Me teemme Hausjärven – Kaikki tekemään yhdessä!

Kirjasto mukana järjestämässä tapahtumia; 12 tapahtumaa vuodessa.

KIRJASTOTOIMI TALOUSLUVUT (ULKOISET)

(Luvut 1 000 euroja)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	3,7	4,3	4,3	4,3	4,3
Toimintakulut	-366,8	-336,6	-378,1	-378,1	-378,1
Toimintakate	-363,1	-332,3	-373,8	-373,8	-373,8
Poistot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto yhteensä	-363,1	-332,3	-373,8	-373,8	-373,8

TUNNUSLUVUT

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Henkilöstön määrä	5	5	5	5	5
Lainoja/asukas	11	11	11	11	11
Käyntejä/asukas	5	5	5	5	5
1 lainan hinta (euroa)	4	4	4	4	4
1 käynnin hinta (euroa)	9	14	14	14	14
Aineistomenot, euroa/asukas	8	9	9	9	9
Henkilöstömenot, euroa/asukas	29	25	26	26	26
Toimintakulut €/asukas	45	48	48	48	48

7.8.8. Kansalaisopisto

TEHTÄVÄN KUVAUS

Vastuhenkilö on kansalaisopiston rehtori.

Toiminta-ajatus: Hausjärven kansalaisopiston tehtävänä on järjestää laadukasta ja laaja-alaista opetusta aikuisille elinikäisen oppimisen periaatteen mukaisesti eri puolilla kuntaa ja erilaisille kohderyhmille. Opisto järjestää myös lapsille opetusta mm. kuvataiteessa ja musiikissa.n

TOIMINNALLISET MUUTOKSET

Ei toiminnallisia muutoksia.

VUOSITAVOITTEET

Tavoite

Kehittyvä kunta

Opiston tuntimäärä kasvaa tai pysyy samana vuoden 2023 toteutumaan verrattuna. Opiston opiskelijoiden määrä kasvaa tai pysyy samana vuoden 2023 toteutumaan verrattuna.

Me tarjoamme mahdollisuudet hyvään elämään

Toimintaa tarjotaan eri puolilla kuntaa, esimerkiksi kylätaloilla kunnan omien tilojen puuttuessa. Säilyttää vuoden 2022 taso.

Me teemme Hausjärven – Kaikki tekemään yhdessä!

Opisto tarjoaa ajan hengen mukaisia ja kestoaltaan erimittaisia kursseja sekä luentoja. Lisäksi opisto suunnittelee kuntalaisten toiveiden perusteella kursseja. Vuosittaiset henkilöstökyselyt, palautekyselyt.

KANSALAIPOISTO TALOUSLUVUT (ULKOISET)

(Luvut 1 000 euroja)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	83,9	98,2	88,1	88,1	88,1
Toimintakulut	-256,4	-244,0	-276,3	-276,3	-276,3
Toimintakate	-172,4	-145,8	-188,2	-188,2	-188,2
Poistot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto yhteensä	-172,4	-145,8	-188,2	-188,2	-188,2

TUNNUSLUVUT

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Henkilöstön määrä	2	3	3	3	3
Nettomenot/opetustunti	80	66	66	66	66
Nettomenot/opiskeijat	265	233	233	233	233
Nettomenot/asukas	21	18	18	18	18
Tuntimäärä	2 194	2 400	2 400	2 400	2 400
Opiskelijat	650	720	720	720	720
Kurssit	95	100	100	100	100

7.9. Tekninen lautakunta

7.9.1. Toimielin yhteensä

KUVAUS

Teknisellä lautakunnalla on vastuullaan seuraavat tulosalueet: hallintopalvelut, tilapalvelu yhdyskuntatekniset palvelut ja vesihuoltolaitos.

TOIMINNALLISET MUUTOKSET

Vesimaksua korotetaan 5 % Vesihuoltolaitoksen talousennusteselvityksen mukaisesti. Vesimaksujen korotuksella voidaan kompensoida veden käytön vähenemisestä johtuvaa tulojen piene-
nemistä.

Oitin koulun siirtotilojen vuokraus päättyy 30.6.2024. Vuokra on tällä hetkellä n. 12 000 € / kk.

Oitin yhtenäiskoulun I vaihe otetaan käyttöön alkuvuodesta.

STRATEGISET VUOSITAVOITTEET

Tavoite

Kehittyvä kunta

Talouden tasapainon säilyminen; Energian käytössä saavutetaan 2 % vähennys (sääkorjattu) edelliseen vuoteen nähden

Uusiutuvan energian käyttöönotto on toteutettu yhdessä kohteessa

Palvelut tukevat kasvua; Kt54 teollisuusalueen I vaiheen kunnallistekninen suunnittelu on valmis

Oitin liikuntahallin rakentaminen on käynnistynyt

Me tarjoamme mahdollisuudet hyvään elämään

Palvelut ovat turvallisia; Asiakkaisiin vaikuttavien ennakoimattomien vesihuollon toimintahäiriöiden enimmäismäärä on 3 kpl

Hausjärvi on turvallinen kunta asua ja elää; Yksi liikenneturvallisuutta parantava toimenpide toteutetaan vuoden aikana

Hausjärvi on turvallinen kunta asua ja elää: Liikenneturvallisuuden parantaminen; Yksi liikenneturvallisuutta parantava toimenpide toteutetaan vuoden aikana

Hausjärvi on turvallinen kunta asua ja elää; Yksi turvallisuustapahtuma toteutetaan vuoden aikana

Hausjärvi on turvallinen kunta asua ja elää; Oitin esteettömyyskartoitus on tehty

Me teemme Hausjärven – Kaikki tekemään yhdessä!

Kuntalaiset, yhdistykset ja yritykset ovat osana kehittämässä kuntaa; Osallistuvan budjetoinnin kohteista päätetään 31.3.2024 mennessä

Viestimme avoimesti ja vuorovaikutteisesti; Asiakastytyväisyyskyselyn toteuttaminen

TEKNINEN LAUTAKUNTA TALOUSLUVUT (ULKOISET)

(Luvut 1 000 euroja)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	2 094,2	2 913,4	2 891,6	2 891,6	2 891,6
Valmistus omaan käyttöön	0,0	0,0	15,0	15,0	15,0
Toimintakulut	-5 262,6	-4 475,7	-4 478,2	-4 478,2	-4 478,2
Toimintakate	-3 168,4	-1 562,3	-1 571,6	-1 571,6	-1 571,6
Rahoitustuotot ja -kulut	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Poistot	-2 289,7	-2 613,6	-2 647,0	-2 647,0	-2 647,0
Netto yhteensä	-5 457,6	-4 175,9	-4 218,6	-4 218,6	-4 218,6

TEKNINEN LAUTAKUNTA TALOUSLUVUT (SISÄISET)

(Luvut 1 000 euroja)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	2 948,0	74,5	67,7	67,7	67,7
Toimintakulut	-556,8	-74,5	-67,7	-67,7	-67,7
Toimintakate	2 391,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Rahoitustuotot ja -kulut	-22,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Poistot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto yhteensä	2 369,0	0,0	0,0	0,0	0,0

7.9.2. Tekniset hallintopalvelut

TEHTÄVÄN KUVAUS

Hallintopalvelut sisältävät hallintopalvelut, myytävät palvelut, suunnittelun, rakennuttamisen, vesiosuuskunnat, ympäristön seurannan, jätehuollon, varastotoiminnan sekä avustukset ja mitaustoiminnan.

Keskeisiä tehtäviä ovat toimialalle kuuluva päätöksenteko tai sen valmistelu, toimialan ohjaus sekä oman palvelutuotannon laadun, taloudellisuuden ja vaikuttavuuden seuranta ja tehostaminen.

Vastuhenkilö on tekninen johtaja.

TOIMINNALLISET MUUTOKSET

Ympäristön seurannalle on avattu oma kustannuspaikka.

VUOSITAVOITTEET

Tavoite

Kehittyvä kunta

Palvelut tukevat kasvua; Kt54 teollisuusalueen I vaiheen kunnallistekninen suunnittelu on valmis

Oitin liikuntahallin rakentaminen on käynnistynyt.

Me tarjoamme mahdollisuudet hyvään elämään

Hausjärvi on turvallinen kunta asua ja elää; Yksi turvallisuustapahtuma toteutetaan vuoden aikana

Hausjärvi on turvallinen kunta asua ja elää; Oitin esteettömyyskartoitus on tehty

Me teemme Hausjärven – Kaikki tekemään yhdessä!

Kuntalaiset, yhdistykset ja yritykset ovat osana kehittämässä kuntaa; Osallistuvan budjetoinnin kohteista päätetään 31.3.2024 mennessä

Viestimme avoimesti ja vuorovaikutteisesti; Asiakastytyväisyyskyselyn toteuttaminen

TEKNISET HALLINTOPALVELUT TALOUSLUVUT (ULKOISET)

(Luvut 1 000 euroja)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	47,4	25,5	25,8	25,8	25,8
Toimintakulut*	-1 119,3	-583,3	-588,8	-588,8	-588,8
Toimintakate	-1 071,9	-557,8	-563,0	-563,0	-563,0
Poistot	-1,3	-1,3	-1,0	-1,0	-1,0
Netto yhteensä	-1 073,2	-559,1	-564,0	-564,0	-564,0

*) Kustannuspaikka 8111 (Varallaolo) on siirretty tilikauden 2023 alusta osaksi tilapalvelujen tu-
losaluetta, jonka takia ko. kustannuspaikan luvut sisältyvät TA2024 –kirjassa tilapalvelujen tu-
losalueelle myös vertailutietojen osalta.

TUNNUSLUVUT

	TP	TA	TA	TS	TS
	2022	2023	2024	2025	2026
Henkilöstön määrä	3	4	4	4	4
Kaavatontit -uudet pientalo-	0	0	0	12	0
tontit, joilla kunnallistekniikka					
Kaavatontit -tonttivaranto,	46	42	38	45	40
AO-asuintontit kunnallistekniik-					
kassa					
Kaavatontit -tonttivaranto,	6	5	4	3	2
palvelurakennusten tontit					
Kaavatontit, -tonttivaranto, yri-	12	12	12	10	8
tystontit kunnallistekniikassa					

7.9.3. Yhdyskuntatekniset palvelut

TEHTÄVÄN KUVAUS

Yhdyskuntatekniset palvelut sisältävät liikenneväylät, puistot ja yleiset alueet, liikunta-alueet, kone- ja kuljetuspalvelut ja maa- ja metsätilat.

Vastuuhenkilö on aluemestari.

TOIMINNALLISET MUUTOKSET

VUOSITAVOITTEET

Tavoite

Me tarjoamme mahdollisuudet hyvään elämään

Hausjärvi on turvallinen kunta asua ja elää; Yksi liikenneturvallisuutta parantava toimenpide toteutetaan vuoden aikana

YHDYSKUNTATEKNISET PALVELUT TALOUSLUVUT (ULKOISET)

(Luvut 1 000 euroja)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	263,6	203,2*	230,3	230,3	230,3
Valmistus omaan käyttöön	0,0	15,0	15,0	15,0	15,0
Toimintakulut	-1 128,8	-880,5	-949,8	-949,8	-949,8
Toimintakate	-865,3	-662,3	-704,5	-704,5	-704,5
Poistot	-662,6	-940,2	-939,7	-939,7	-939,7
Netto yhteensä	-1 527,9	-1 602,5	-1 644,2	-1 644,2	-1 644,2

*) luku korjattu budjetoidulle tasolle (TA2023-kirjassa 218,2)

YHDYSKUNTATEKNISET PALVELUT TALOUSLUVUT (SISÄISET)

(Luvut 1 000 euroja)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	240,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Toimintakulut	-223,0	-6,9	-6,5	-6,5	-6,5
Toimintakate	17,4	-6,9	-6,5	-6,5	-6,5
Rahoitustuotot ja -kulut	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Poistot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto yhteensä	17,4	-6,9	-6,5	-6,5	-6,5

TUNNUSLUVUT

	TP	TA	TA	TS	TS
	2022	2023	2024	2025	2026
Henkilöstön määrä	9	9	9	8,5	8,5
Kunnossapito, euroa/km	8 267	6 000	6 500	6 600	6 700
Valaistus, euroa/valopiste	50	30	30	30	30
Liukastusmisonnettomuudet, kpl /vuosi	0	0	0	0	0
Taimikoiden hoito ja ensihar- vennukset, ha	6	5	7	7	7
Yksityistieavustukset, keski- määrin euroa/km	378	350	500	500	500

7.9.4. Tilapalvelu

TEHTÄVÄN KUVAUS

Tilapalvelu käsittää kiinteistöjen ylläpidon ja peruskorjaukset sekä kunnan vuokra-asunnot. Vastuuhenkilö on talonrakennusmestari.

TOIMINNALLISET MUUTOKSET

Oitin alueen määräaikainen kiinteistöhoitaja muutetaan vakituiseksi työsuhteeksi.

Oitin yhtenäiskoulun I vaihe otetaan käyttöön alkuvuodesta.

Oitin koulun siirtotilojen vuokrasopimus päättyy 30.6.2024.

VUOSITAVOITTEET

Tavoite

Kehittyvä kunta

Talouden tasapainon säilyminen; Energian käytössä saavutetaan 2 % vähennys (säädöskorjattu) edelliseen vuoteen nähden

Uusiutuvan energian käyttöönotto on toteutettu yhdessä kohteessa

TILAPALVELU TALOUSLUVUT (ULKOISET)

(Luvut 1 000 euroja)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	466,2	1 230,7	1 217,4	1 217,4	1 217,4
Toimintakulut*	-2 110,4	-2 179,2	-2 070,2	-2 070,2	-2 070,2
Toimintakate	-1 644,2	-948,5	-852,8	-852,8	-852,8
Poistot	-1 136,1	-1 135,1	-1 221,7	-1 221,7	-1 221,7
Netto yhteensä	-2 780,3	-2 083,6	-2 074,5	-2 074,5	-2 074,5

*) Kustannuspaikka 8111 (Varallaolo) on siirretty tilikauden 2023 alusta osaksi tilapalvelujen tuosaluetta, jonka takia ko. kustannuspaikan luvut sisältyvät TA2024 –kirjassa tilapalvelujen tuosalueelle myös vertailutietojen osalta.

TILAPALVELU TALOUSLUVUT (SISÄISET)

(Luvut 1 000 euroja)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	2 615,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Toimintakulut	-220,7	-67,6	-61,2	-61,2	-61,2
Toimintakate	2 394,7	-67,6	-61,2	-61,2	-61,2
Rahoitustuotot ja -kulut	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Poistot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto yhteensä	2 394,7	-67,6	-61,2	-61,2	-61,2

TUNNUSLUVUT

	TP	TA	TA	TS	TS
	2022	2023	2024	2025	2026
Henkilöstön määrä	6	6	6,1	6,1	6,1
Ylläpito, euroa/m ³	15	17	17	17	17
Sähkö, euroa /vuosi	431 107	430 000	427 700	428 000	429 000
Vesi ja jätevesi, euroa /vuosi	67 911	70 000	71 000	71 500	72 000
Lämpö, euroa/m ³ /vuosi	4	4	4,1	4,2	4,2

7.9.5. Vesihuoltolaitos

TEHTÄVÄN KUVAUS

Vesihuoltolaitokseen kuuluvat vesilaitos ja viemärlaitos.

Vastuuhenkilö on rakennuttajainsinööri.

TOIMINNALLISET MUUTOKSET

VUOSITAVOITTEET

Tavoite

Me tarjoamme mahdollisuudet hyvään elämään

Järjestettyyn vesihuoltoon on liittynyt toiminta-alueen asuntokiinteistöt. Liittymisaste 31.12.2022 on 60,6 %; Liittymisaste 31.12.2023 on 61 %

Palvelut ovat turvallisia; Asiakkaisiin vaikuttavien ennakoimattomien vesihuollon toimintahäiriöiden enimmäismäärä on 3 kpl

VESIHUOLTOLAITOS (TASEYKSIKKÖ) TALOUSLUVUT (ULKOISET)

(Luvut 1 000 euroja)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	1 317,1	1 439,0	1 418,1	1 418,1	1 418,1
Toimintakulut	-904,1	-832,7	-869,4	-869,4	-869,4
Toimintakate	413,0	606,3	548,7	548,7	548,7
Poistot	-489,6	-537,0	-484,6	-484,6	-484,6
Netto yhteensä	-76,6	69,3	64,1	64,1	64,1

VESIHUOLTOLAITOS TALOUSLUVUT (SISÄISET)

(Luvut 1 000 euroja)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	70,2	74,5	67,7	67,7	67,7
Toimintakulut	-44,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Toimintakate	25,5	74,5	67,7	67,7	67,7
Rahoitustuotot ja -kulut	-22,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Poistot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto yhteensä	3,3	74,5	67,7	67,7	67,7

TUNNUSLUVUT

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Henkilöstön määrä	3	3	3,3	1,3	1,3
Järjestetyn vesihuollon piiriin kuuluminen			61,5 %	61,8 %	62,0%
Käyttökulut/laskutettu vesi, m ³ (ei sis. pääomakuluja)	1	1	1,0	1,1	1,1
Käyttökulut/laskutettu jäte- vesi, m ³ (ei sis. Pääomakuluja)	2	3	2,5	2,6	2,6
Vesijohtoverkosto km (sis. siir- tolinjat)	121	123	125	126	126
Jätevesiverkosto km (sis. siirto- linjat)	101	103	104	105	105
Hulevesiverkosto km	22	23	23	23	24

8. INVESTOINTISUUNNITELMA 2024–2026

Investointisuunnitelma 2024-2026 / KJ -esitys, luvut 1 000 €					
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Tulot yhteensä	256	20	20	20	20
Rahoitusosuudet yhteensä	41	0	250	500	90
Menot yhteensä	-2 854	-5 655	-5 435	-6 205	-2 980
Netto yhteensä	-2 557	-5 635	-5 165	-5 685	-2 870

Investointierittely					
KUNNANHALLITUS	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Muut pitkävaikutteiset menot					
9003 Talous- ja henkilöstöhallinnon käyttöönottoprojekti	-61	0	-150	0	0
9005 Www-sivujen uusiminen	-38	0	0	0	0
9006 Tietohallinnon ICT-investoinnit (muut kuin koneet ja kalusto)	0	0	-50	0	0
xxxx Elinkeinopoliittiset hankkeet (lopullinen investointiryhmä riippuu käyttökohteesta)	0	-500	-300	-300	-300
Muut pitkävaikutteiset menot yhteensä	-99	-500	-500	-300	-300
Maa- ja vesialueet					
9101 Maa-alueiden osto	-71	-50	-50	-50	-50
9102 Maa-alueiden myynti	68	20	20	20	20
9103 Kiinteistöjen hankinta ja myynti, tontin osuus	0	0	0	0	0
Maa- ja vesialueet yhteensä	-3	-30	-30	-30	-30
Koneet ja kalusto					
9401 /9002 Hallinnon atk-laitteet ja ohjelmat	-71	-35	0	0	0
9405 Ruoka- ja siivouspalvelun irtaimisto	-47	-30	-90	-30	-30
xxxx ICT-laitteet	0	0	-25	-25	-25
xxxx Valtuustosalin sähköiset kokouslaitteet	0	-60	0	0	0
xxxx Ruoankuljetusauto	0	-40	0	0	0
Koneet ja kalusto yhteensä	-118	-165	-115	-55	-55
Osakkeet ja osuudet					
9267 Hausjärven Talo, myyntitulot	188	0	0	0	0
9501 Osakkeiden ja osuuksien osto	0	0	0	0	0
9502 Osakkeiden ja osuuksien myynti	0	0	0	0	0
Osakkeet ja osuudet yhteensä	188	0	0	0	0
KUNNANHALLITUS YHTEENSÄ	-32	-695	-645	-385	-385

SIVISTYSLAUTAKUNTA	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Koneet ja kalusto					
9442 Koulujen atk ja tvt-laitteet	-20	-20	-20	-20	-20
xxxx Kirjaston monitoimiauto	0	0	0	-350	0
Koneet ja kalusto yhteensä	-20	-20	-20	-370	-20
SIVISTYSLAUTAKUNTA YHTEENSÄ	-20	-20	-20	-370	-20

TEKNINEN LAUTAKUNTA	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Rakennukset /sivistystoimi					
9201 Oitin alakoulun uudisrakennus (yhtenäiskoulu, alakoulu ja valmistuskeittiö)	-66	-4 100	-2200	0	0
xxxx Oitin alakoulun ensikertainen varustaminen	0	0	-450	0	0
xxxx Oitin yhtenäiskoulu, yläkoulu	0	0	0	0	-50
xxxx vesihuollon tietojärjestelmä	0	0	0	0	0
Sivistystoimen rakennukset yhteensä	-66	-4100	-2650	0	-50
Rakennukset /usea toimiala					
9267 Hausjärven talo, kunnalle siirtyneen rakennuksen osuus	-129	0	0	0	0
9268 Oitin yhtenäiskoulu, monitoimihalli rahoitusosuus	0	0	250	500	0
9268 Oitin yhtenäiskoulu, monitoimihalli	0	0	-500	-3750	0
9291 Kiinteistöjen peruskorjaukset, rahoitusosuudet	29	0	0	0	0
9291 Kiinteistöjen peruskorjaukset*	-221	-260	-285	-300	-300
xxxx Energiatehokkuushankkeet	0	0	-70	-70	-70
9292 Kiinteistöjen hankinta ja myynti, rakennuksen osuus	0	0	0	0	0
*) Toteumaluvut (TP2022) sisältävät videovalvonnan päivityksen					
Usean eri toimialan rakennukset yhteensä	-321	-260	-605	-3620	-370

TEKNINEN LAUTAKUNTA	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Kiinteät rakenteet ja laitteet					
9311 Puistot, leikkipaikat ja liikunta-alueet, rahoitusosuudet	12	0	0	0	0
9311 Puistot, leikkipaikat ja liikunta-alueet	-50	-50	-50	-50	-50
9322/9325 Karhintien/Hikiä-Rmk kevyenliikenteen väylä	-87	0	0	0	0
9323 Kaaritien kevyenliikenteen väylä	-306	0	0	0	0
9324 Savelantien kevyenliikenteen väylä	-261	0	0	0	0
9342 Vaahteratie, jk/pp rakentaminen	0	0	-180	0	0
9345 Valaistus	-201	-150	-100	-120	-120
9350 Päällystäminen	-183	0	-140	0	-150
9370 Aurinkorannan kunnallistekniikka	0	0	-75	-325	0
xxxx Kt54 yritysalue (Oitti)	0	0	-35	-200	-300
9371 Monnin kunnallistekniikka	-250	0	0	0	0
9378 Seuraavan vuoden investointien suunnittelut	-6	0	0	0	0
9379 Pienet/odottamattomat korvausinvestoinnit	0	-20	-20	-20	-20
xxxx Vanha kylätie	0	0	-50	0	0
xxxx Muinolan kevyen liikenteen sillan uusiminen (Ryttlä)	0	0	-75	0	0
xxxx Oitin tekonurmi, rahoitusosuus	0	0	0	0	90
xxxx Oitin tekonurmi	0	0	0	0	-300
xxxx Oitin kunnallistekniikka	0	-30	0	0	0
xxxx Kotipaikka, kunnallistekniikka (Monni)	0	0	0	-50	-450
xxxx Pihlajatie jatke	0	-30	0	0	0
Kiinteät rakenteet ja laitteet yhteensä	-1 332	-280	-725	-765	-1 300

TEKNINEN LAUTAKUNTA	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Koneet ja kalusto					
9461 Pakettiauto tekninen	-23	-25	0	0	0
9462 Ajettava ruohonleikkuri tekn.	-23	0	0	0	0
xxxx Piennarniittolaite	0	0	-28	0	0
9465 Latukone	-40	0	0	0	0
9466 Hiekoituslaite ja etuaura	-50	0	0	0	0
xxxx Traktorimönkijän uusiminen	0	0	-12	0	0
xxxx Teknisen toimen koneiden ja laitteiden uusiminen	0	0	0	-25	-25
Koneet ja kalusto yhteensä	-136	-25	-40	-25	-25
TEKNINEN LAUTAKUNTA YHTEENSÄ	-1 855	-4 665	-4 020	-4 410	-1 745

VESIHUOLTOLAITOS	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Muut pitkävaikutteiset menot					
9081 VL Riihimäen jätevedenpuhdistus	-9	-40	0	0	0
xxxx Riihimäen ja Hyvinkään Veden investoinnit	0	0	-35	-50	-50
xxxx Vesihuollon omaisuuden hallintajärjestelmä	0	0	-50	0	0
Muut pitkävaikutteiset menot yhteensä	-9	-40	-85	-50	-50
Rakennukset					
Rakennukset yhteensä	0	0	0	0	0
Kiinteät rakenteet ja laitteet					
9381 VL Johtolinjat	0	-40	0	-100	-100
9383 VL Verkostojen saneeraus	0	-100	0	0	0
9385 VL Viemärikaivojen saneeraus	-115	-45	-60	-50	-50
9386 Kaaritien vesihuollon saneeraus	-140	0	0	0	0
9389 VL Kolmilammin vedenottamo	-27	0	0	0	0
9390 VL Riihiviidantien viemäri (Ryhtylä)	-64	0	0	0	0
9391 VL Repotien rakentaminen (Monni)	-70	0	0	0	0
9392 VL Monninraitin rakentaminen (Monni)	-156	0	0	0	0
9393 VL Villentien vh laajennus (Hikiä)	-24	0	0	0	0
9394 VL Vaahteratie vh saneeraus	0	0	-100	0	0
9399 VL Muut pienet/odottamattomat korvausinvestoinnit	-45	-20	-20	-20	-20
xxxx Kotipaikka (Monni)	0	0	0	-50	-150
xxxx Aurinkorannan kunnallistekniikka, I vaihe	0	0	-75	-100	0
xxxx KT54 yritysalue (Oitti)	0	0	-15	-150	0
xxxx Hikiän tekopohjavesilaitoksen saneeraus	0	-10	0	0	0
xxxx Vedenottamot	0	0	-95	0	-50
xxxx Vesitornit	0	0	-30		-300
Kiinteät rakenteet ja laitteet yhteensä	-641	-215	-395	-470	-670
VESIHUOLTOLAITOS YHTEENSÄ	-650	-255	-480	-520	-720

9. TÄYTÄNTÖÖNPANO JA SEURANTA

Talousarvion täytäntöönpano tapahtuu pääasiassa käyttösuunnitelmien hyväksymisen yhteydessä. Kunnanhallitus antaa tästä tarkemmat ohjeet talousarvion täytäntöönpano-ohjeissa seuraavassa esitettyjen periaatteiden pohjalta:

Sen jälkeen, kun valtuusto hyväksyy talousarvion, jossa se on asettanut tehtäville tavoitteet ja antanut toimielimille tulosalueittain, hankeryhmittäin tai hankkeittain määrärahat ja tuloarviot, hyväksyvät kunnanhallitus ja asianomaiset lautakunnat käyttösuunnitelmansa valtuuston päätöksiä vastaaviksi.

Näillä toimielimen käyttösuunnitelmilla toimielimet asettavat valtuuston määrittelemien tavoitteiden kanssa yhdenmukaiset, tarkennetut tavoitteet sekä jakavat määrärahat ja tuloarviot käytötalousosan tulosalueille ja toiminnoille sekä investointiosan kohteille osamäärärahoiksi ja osatuloarvioiksi.

Edelleen johtavat viranhaltijat päättävät viranhaltijoiden käyttösuunnitelmilla tämän jälkeen tavoitteiden asettamisesta sekä osamäärärahojen ja osatuloarvioiden jakamisesta osatoiminnoittain käytötaloudessa. Investointiosassa näistä päätetään aina toimielintasolla.

Kuntalain 113 §:n mukaan kunnan tilinpäätökseen on sisällytettävä talousarvion toteutumisvertailu. Tähän tullaan sisällyttämään myös sitovien tavoitteiden seuranta. Toimintakertomuksessa tullaan tarkastelemaan myös muita, ei-sitovia tavoitteita.

Valtuusto hyväksyy tilikauden tuloksen käsittelyeriä kuten vapaaehtoisten varausten ja rahastojen muutoksia samoin kuin käyttöomaisuuden poistoja koskevat suunnitelmat talousarvion tuloslaskelman yhteydessä. Nämä eivät ole määrärahoja eivätkä tuloarvioita, koska ne eivät ole rahoitusvaikutteisia eriä. Kunnanhallitus tekee tilinpäätöksen käsittelyn yhteydessä esityksen valtuustolle tilikauden tuloksen käsittelystä ja esittää sen toimintakertomuksessa kuntalain 115 §:n mukaisesti.

Valtuuston hyväksymän talousarvion sekä toimielinten ja viranhaltijoiden käyttösuunnitelmiin sisältyvien tavoitteiden, osamäärärahojen ja osatuloarvioiden seuranta suoritetaan sisäisen valvonnan ohjetta noudattaen kunkin toimivaltaisen viranhaltijan ratkaisun mukaisesti. Kunnan taloudesta ja oleellisista tapahtumista raportoidaan säännöllisesti lautakunnille, kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle. Lisäksi vuoden aikana laaditaan yksi puolivuosisikatsaus.

Taloussuunnitelmaosan täytäntöönpano ja seuranta tapahtuu pääasiassa seuraavan, vuosia 2024–2026, koskevan talousarvion ja taloussuunnitelman laatimisen yhteydessä.

10. TOIMINNALLISESTI TÄRKEIDEN YHTEISÖJEN TAVOITTEITA

YRITYSVOIMALA OY

Strateginen vuositavoite ja tavoite	Mittari
<i>Toimivat palvelut</i>	
Yritysten tarvitsemien perusneuvontapalvelujen tuottaminen	Neuvontapalveluja saaneiden asiakkaiden lukumäärä vähintään 550 / vuosi, joista hausjärveläisiä noin 10 %.
Yritysten tarvitsemien perusneuvontapalvelujen tuottaminen	Asiakastyytyväisyyskyselyn mukainen tulos on yli 8,0.

HYRIA KOULUTUS OY / HYRIA AIKUISKOULUTUS OY

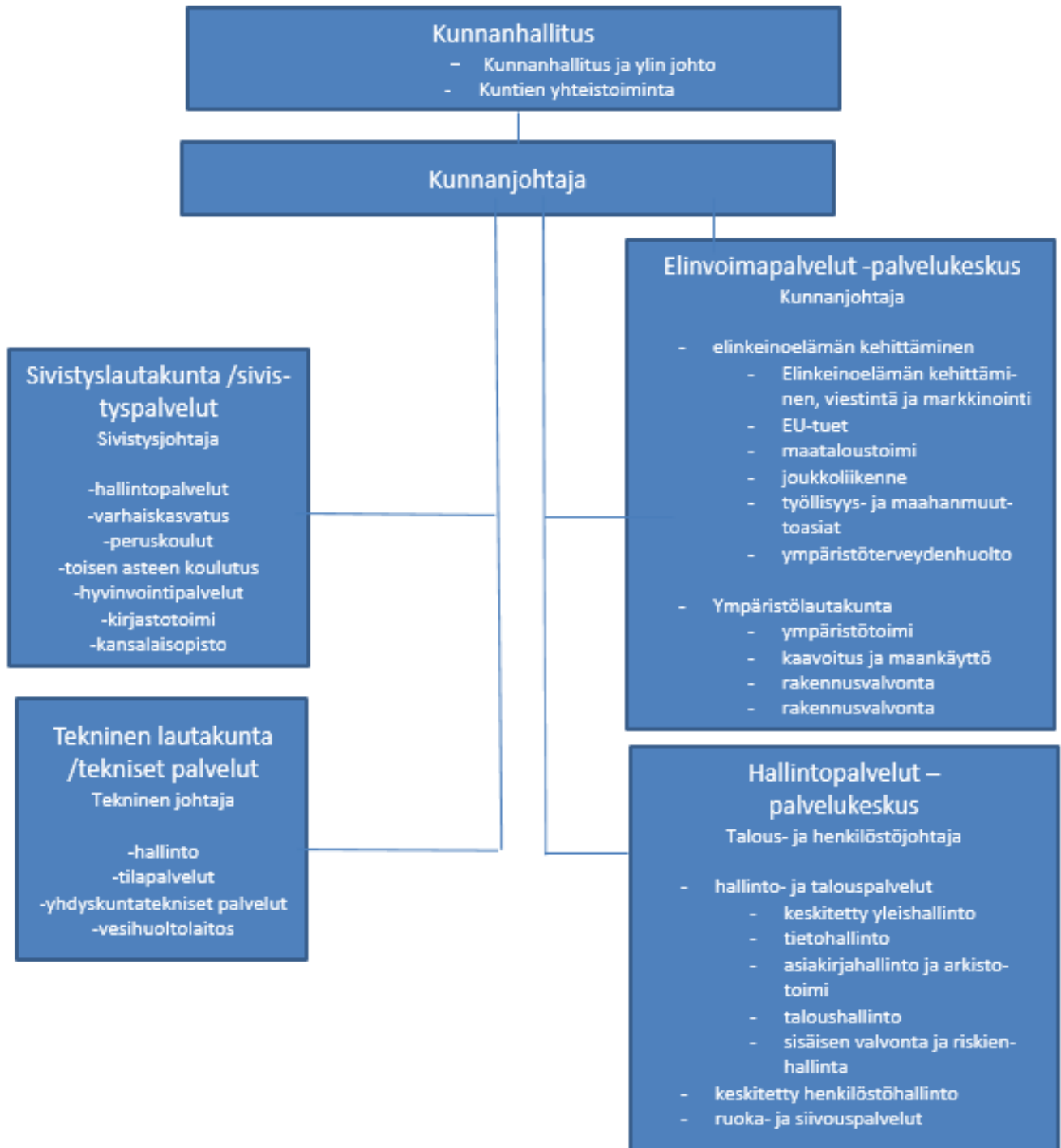
Strateginen vuositavoite ja tavoite	Mittari
<i>Toimivat toisen asteen ammatillisen koulutuksen palvelut on saatavissa talousalueelta</i>	
Nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen kunnan ja muiden toimijoiden yhteistyönä	Negatiivinen keskeyttäminen pysyy vuoden 2023 tasolla tai alenee.

HYRIA SÄÄTIÖ

Strateginen vuositavoite ja tavoite	Mittari
<i>Toimivat palvelut</i>	
Nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen kunnan ja muiden toimijoiden yhteistyönä.	1. Seudulliseen Ohjaamo-toimintaan osallistuminen, asiakasmäärä vuositasolla 2. Yhteistyö kunnan koulu- ja nuorisotoimen kanssa toimii saumattomasti. 3. Nuorten työpajan kapasiteetti on täydessä käytössä.

11. LIITTEET

11.1. Hausjärven kunnan hallinto-organisaatio vuonna 2024

11.2. Tunnuslukujen määritelmiä

TUOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

(Lähde: Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohje kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta. 2020)

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

- $100 * \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{Valmistus omaan käyttöön})$

Vuosikate prosenttia poistoista

- $100 * \text{Vuosikate} / \text{Poistot ja arvonalentumiset}$
- Vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, kunnan tulorahoitus on riittävä.
- Kun tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan kunnan tulorahoituksen olevan riittävä. Oletusta voidaan kuitenkin pitää pätevänä vain, jos poistot ja arvonalentumiset vastaavat kunnan keskimääräistä vuotuista investointitasoa pitkällä aikavälillä. Investoinneilla tarkoitetaan tällöin poistonalaisten investointien omahankintamenoa, joka saadaan vähentämällä hankintamenoa valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet.
- Investointitaso määritetään voimassa olevasta investointisuunnitelmasta, jonka aikajänne on riittävä keskimäärän osoittamiseksi. Jos poikkeuksellisen suuri poistonalainen investointihanke ajoittuu suunnittelukaudelle tai investointeja on taloussuunnitelmassa leikattu ja siirretty suunnitelman ulkopuolelle, on investointitasoa arvioitava taloussuunnittelukautta pitemmällä jaksolla.
- Tulorahoitus on ylijäämäinen, kun vuosikate ylittää poistot, ja alijäämäinen, kun vuosikate alittaa poistot. Myös nämä väittämät pitävät paikkansa vain, jos poistot vastaavat keskimääräistä vuotuista investointitasoa. Jos vuosikate on negatiivinen, on kunnan tulorahoitus heikko.

Vuosikate euroa/asukas

- Vuosikate asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulorahoituksen riittävyyden arvioinnissa. Kuntakohtainen tavoitearvo tunnusluvulle saadaan jakamalla edellä mainittu keskimääräinen vuotuinen investointitaso asukasmäärällä. Keskimääräistä, kaikkia kuntia koskevaa tavoitearvoa ei voida asettaa. Kuntakohtaisia eroja selittävät toimintojen organisointi ja palvelutoiminnan laajuus. Asukasmääränä tunnusluvussa käytetään asukaslukua tilikauden lopussa.
- Erityisesti silloin, kun kunnan talouden tasapainoa ja liikkumavaraa verrataan muihin kuntiin, on otettava huomioon erot veroprosenteissa. Riittävä tulorahoitus voi kahdessa vertailukunnassa olla saavutettu erilaisella verorasitteella kuntalaisiin.
- Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan omaa pääomaa. Tilikauden tulokseen saattaa olennaisesti vaikuttaa satunnaiset tuotot tai kulut, mistä syystä tulorahoituksen riittävyyden arviointia ei voida määritellä sen perusteella.

- Tilikauden tuloksen jälkeen esitettävät erät ovat poistoero- ja tuloksenkäsittelyeriä. Ylijäämäinen tilikauden tulos voidaan siirtää varauksiin, rahastoida tai liittää tilinpäätöstä seuraavan vuoden tilinpäätöksessä edellisiltä vuosilta kertyneeseen yli- tai alijäämään. Ylijäämää lisääviä tai alijäämää vähentäviä eriä ovat varausten ja rahastojen vähentäminen.

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta

- Rahoituslaskelman välitulokseksi Toiminnan ja investointien rahavirta itsessään on jo tunnusluku, jonka positiivinen (ylijäämäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen ja negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa.
- *Toiminnan ja investointien rahavirta* -välituloksen tilinpäätösvoiton ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvoittona on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulorahoitus, %

- $100 \times \text{vuosikate} / \text{investointien omahankintameno}$.
- Investointien tulorahoitus -tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenoista on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä.

Laskennallinen lainanhoitokate

- $(\text{vuosikate} + \text{korkokulut}) / (\text{korkokulut} + \text{laskennalliset lainanlyhennykset})$
- Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja laskennallisten lainanlyhennysten maksuun.
- Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla taseen lainat kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa. Lainoihin luetaan korolliset pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset lainat, kuten kuntatodistukset.

Lainanhoitokate

- $(\text{vuosikate} + \text{korkokulut}) / (\text{korkokulut} + \text{lainanlyhennykset})$
- Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lainanlyhennysten maksuun.

Kassan riittävyys (pv)

- $365 \times \text{rahavarat } 31.12. / \text{kassasta maksut tilikaudella}$
- Tunnusluku kuvaa kunnan maksuvalmiutta ja se ilmaisee, monenkö päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla.

11.3. Yhteenveto toimialojen strategisista vuositavoitteista

Vas- tuu-	Strategia	Päämäärä	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Saavute- taan	Seuranta
Kun- nan- hallitus	Kehittyvä ja aktiivinen kunta	Hausjärvellä on maakunnan pie- nin työttömyys- aste	Työttömyysaste on pienempi kuin Kanta-Hämeen muilla kunnilla	Sijoitus työllisyys- katsauksessa (<i>jär- jestysnro</i>) (Hä- meen ELY-keskus)	6/2022: 3. pienin (6,6%)	joka vuosi 2023-2030	joka vuosi
Kun- nan- hallitus	Kehittyvä ja aktiivinen kunta	Asukasmäärä mahdollistaa kunnan elinvoi- man säilymisen	Asukasmäärä py- syy vähintään edelli- sen vuoden tasolla	Asukasmäärä (<i>lkm</i>) (Tilastokeskus)	31.12.2022 8 031	joka vuosi 2023-2030	joka vuosi
Kun- nan- hallitus	Kehittyvä ja aktiivinen kunta	Asukkaat viihty- vät Hausjärvellä	Tyytyväisyys asuinkuntaan asuinpaikkana erinomainen (vä- hintään 8 mitta- asteikolla 0-10)	Tyytyväisyys asuin- kuntaan asuinpaik- kana (kunnan hankkima tutki- mus)	10/2023 ¹ : 7,59	joka vuosi 2023-2030	joka vuosi
Kun- nan- hallitus	Kehittyvä ja aktiivinen kunta	Hausjärvi on yrittäjyyden yk- köskunta maa- kunnassa	Suositteluhaluk- kuus yrityksen si- jaintikunnaksi erinomainen (vä- hintään 8 mitta- asteikolla 0-10)	Suositteluhaluk- kuus yrityksen si- jaintikunnaksi (kunnan hankkima tutkimus)	uusi mittari	joka vuosi 2024-2030	joka vuosi 2024 al- kaen
Kun- nan- hallitus	Kehittyvä ja aktiivinen kunta	Hausjärvi on yrittäjyyden yk- köskunta maa- kunnassa	Maakunnallinen kärkisija Suomen Yrittäjien kuntaba- rometrissa	Sijoitus Suomen Yrittäjien kuntabarometrissä (<i>järjestysnro</i>)	5/2022: 11.	jokaisessa kuntabaro- metrissa	joka toi- nen vuosi alkaen 2024
Kun- nan- hallitus	Toimivat palvelut - Asiat hoi- tuu ja ke- tään ei jä- tetä	Asukkaiden tyy- tyväisyys palve- luihin	Asiakaskokemus on vähintään hyvä (väh. 7 mitta- asteikolla 0- 10)	Kolme eri mittaria: 1.Arjen asioiden hoito asuinkunnas- sani sujuu helposti 2.Kunta viestii asi- oistaan avoimesti ja aktiivisesti 3.Asuinkuntani huomioi riittävästi yrittäjien ja yritysten tarpeita (kunnan hankkima tutkimus)	10/2023 ¹ : 1:6,51 2:6,63 3:6,49	joka vuosi 2023-2030	joka vuosi

¹ Kuntien asukaskokemus 2023 Hausjärvi. 10/2023. Taloustutkimus Oy

Vas- tuu-	Strategia	Päämäärä	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Saavute- taan	Seuranta
Kun- nan- hallitus	Toimivat palvelut - Asiat hoi- tuu ja ke- tään ei jä- tetä	Pitkän tähtäi- men investointi- suunnitelma mahdollistaa toimivat palve- lut	Tehdään viiden vuoden investoin- tisuunnitelma	Tavoite: investoin- tiohjelmasta toteu- tetaan vähintään 75%	Uusi mittari	viimeis- tään 2025	joka vuosi
Kun- nan- hallitus	Toimivat palvelut - Asiat hoi- tuu ja ke- tään ei jä- tetä	Verotulojen kertymä kasvaa edelliseen vuo- teen verrattuna	Tulo- ja yhteisöve- rotuottojen kasvu edellisvuodesta	Kasvu vähintään 1% edelliseen vuo- teen nähden	Uusi mittari	2024 al- kaen	joka vuosi
Kun- nanhal- litus	Toimivat palvelut – Asiat hoi- tuu ja ke- tään ei jä- tetä	Tasapainoinen talous	Tavoitteena ylijää- mäinen tilinpäätös	Osavuosisikatsaus ja tilinpäätös	TP2024	2024 al- kaen	joka vuosi
Kun- nan- hallitus	Me teemme Hausjärven - Kaikki tekemään yhdessä!	Aktiivinen ta- pahtumatoi- minta	Kunta on mukana vähintään 10:ssä kunnan eri taajamissa jär- jestettävissä yleis- sötapähtumissä	Tapahtumien määrä (<i>lkm</i>)	8/2023: 9 (Hikiä, Monni, Oitti, Ryttylä)	joka vuosi 2023-2030	joka vuosi

Vas- tuu-	Strategia	Päämäärä	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Saavute- taan	Seuranta
Kun- nan- hallitus	Me teemme Hausjärven – Kaikki tekemään yhdessä!	Toimivat ja hy- vinvoivat työyh- teisöt	Henkilöstökyselyn tulokset koskien työssä jaksamista ja työyhteisön toi- mivuutta ovat vä- hintään vuoden 2021 kyselyn ta- solla	1.Työssä jaksami- nen: keskiarvo seitse- mästä eri mitta- rista ² 2.Työyhteisön toi- mivuus: keskiarvo yhdeksästä eri mit- tarista ³ (työhyvinvointiky- sely)	2021: 4,0 3,8	jokaisessa henkilös- töky- selyssä	joka toi- nen vuosi alkaen 2023
Kun- nan- hallitus	Me teemme Hausjärven – Kaikki tekemään yhdessä!	Toimivat ja hy- vinvoivat työyh- teisöt	Henkilöstön ter- veys paranee	Terveysprosentti, (%)	6/2022: 64	joka vuosi 2023-2030	joka vuosi
Kun- nan- hallitus	Me teemme Hausjärven - Kaikki tekemään yhdessä!	Toimivat ja hy- vinvoivat työyh- teisöt	Henkilöstön sai- rauspoissaolojen määrä vähenee	Sairauspoissaolot, (poissaolopv/hlö)	TP 2021: 17,5	joka vuosi 2023-2030	joka vuosi

² keskiarvo muodostuu seuraavista mittareista: 1. Työni kuormitus ja määrä on sopiva 2. Tunnen olevani työkykyinen 3. Olen valmis kohtaamaan muutoksia ja uusia haasteita työssäni 4. Tulen hyvin toimeen työtovereideni kanssa 5. Tulen hyvin toimeen esimieheni kanssa 6. Olen yleensä tyytyväinen työhöni 7. Asiakkaat antavat minulle palautetta, joka tukee työssäni jaksamista ³ keskiarvo muodostuu seuraavista mittareista: 1. Työyhteisöni ilmapiiri on hyvä 2. Työyhteisössäni arvostetaan kaikkien työtä 3. Työyhteisössäni kannustetaan uusien ideoiden esille tuomista 4. Saan tarvittaessa työyhteisöni muilta jäseniltä apua ja tukea 5. Tuen ja autan työyhteisöni muita jäseniä heidän sitä tarvittaessaan 6. Ongelmat ja ristiriidat työyhteisössäni käsitellään rakentavasti 7. Osaan etsiä ja saan työni kannalta tarvittavan tiedon helposti 8. Työyhteisössäni on toimiva työpalaverikäytäntö 9. Työyhteisössäni työnjako on toimiva